

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

1

בפני כב' השופט ארז שני

בעניין: ו. ס. (המנוחה)

תובעים

1. ח. א.
2. ל. ס.

נגד

נתבעים

1. י. ס.
2. ר. ב.

2

3

פסק דין

4

5

6

1. מונחת בפני תובענה לקיום צוואתה של המנוחה ו. ס. ז"ל (להלן: "המנוחה"), צוואה בעדים

7

מיום 17/3/2014 (להלן: "הצוואה") וכתב ההתנגדות לה, אותו הגיש הנתבע 1.

8

9

רקע עובדתי

10

11

2. המנוחה הלכה לבית עולמה ביום 3/7/2014, בהיותה כבת 88 שנים, אלמנה.

12

13

3. למנוחה בן, הוא הנתבע 1 (להלן: "נתבע 1") וכן בת, היא הנתבעת 2 (להלן: "נתבעת 2"),

14

2 נכדותיה (בנותיו של הנתבע 1), הן התובעות (להלן: "התובעות").

15

16

4. המנוחה ערכה צוואה קודמת (להלן: "הצוואה ראשונה") ביום 23/2/2010 בה הורישה את

17

כל רכושה לשני ילדיה.

18

19

5. בעלה של המנוחה, בטרם לכתו לבית עולמו, הותיר בצוואתו את רכושו לרעייתו ולאחר

20

לכתה לעולמה "באם ישאר חלק כלשהו", הורישו לשני ילדיו בחלקים שווים.

21

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 ביום 18/2/2014 ניתן תוקף של פס"ד על-ידי כב' השופטת דהן תוקף של פסק דין לקיום
2 צוואתו של המנוח (בעלה של המנוחה).
3
4 ביום 17/3/2014 ערכה המנוחה צוואה חדשה בעדים (להלן: **הצוואה השנייה**), היא
5 הצוואה נשוא המחלוקת.
6
7 במסגרת צוואתה זו, הורישה המנוחה את רכושה לנתבעת 2 (50%) ולתובעות (25% לכל
8 אחת). למעשה דילגה המנוחה על הנתבע 1 והורישה את "חלקו" לדור הבא.
9
10 בנה של המנוחה (הנתבע) הגיש התנגדות לקיום צוואתה של המנוחה ביום 26/8/2014.
11 לטענתו, עריכת הצוואה נעשתה מחמת אונס, השפעה בלתי הוגנת ובתוך תחבולה ותרמית
12 ואלו מביאים לבטלותה.
13

השתלשלות הארועים

- 14
15
16 ביום 24/7/2014 הגישה התובעת 1 בקשה לקיום צוואת המנוחה לרשם לענייני ירושה (ת"ע
17 35369-12-14).
18
19 ביום 26/8/2014 הגיש הנתבע התנגדות לקיום צוואת המנוחה (35377-12-14) על-פי סעיף
20 67א(א)(1) לחוק הירושה.
21
22 ביום 9/2/2015 הוגשה תגובת התובעות להתנגדות לבקשה למתן צו קיום צוואה וביום
23 11/2/2015 הוגשה תגובתה של הנתבעת 2 לאחר שזו האחרונה צורפה כצד להליך בהיותה
24 אחת הנהנות על-פי הצוואה.
25
26 ביום 17/2/2015 לאחר שמיעת עמדות הצדדים, נקבעה התובענה לדיוני הוכחות רבים
27 בימים 26/5/2015, 30/11/2015, 1/12/2015, 3/3/2016, 18/5/2016..
28

טענות הנתבע 1

29
30

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 הנתבע טוען לבטלות הצוואה בעקבות השפעה בלתי הוגנת על המנוחה מצד התובעות
2 והנתבעת 2, אשר אנסו את המנוחה וזממו לנשלו מן הירושה והכל תוך תחבולה ותרמית.
3
4
5 14. הנתבע 1 טוען כי הצוואה אינה מבטאת את רצון המנוחה ולכן דינה להיפסל.
6
7 15. הנתבע 1 טוען כי מרגע הודעתו כי מתעתד להינשא לחברתו (ל), עורר את קצפן של בנותיו
8 אשר בחרו לנתק עימו את הקשר, ומשלב זה החלו לשכנע את המנוחה לערוך צוואה חדשה
9 בה מנשלת את הנתבע מרכושו.
10
11 16. הנתבע 1 טוען כי התובעות והנתבעת 2 נהגו בחוסר תו"ל קיצוני בכך שהסתירו ממנו את
12 דבר עשיית הצוואה החדשה, את קיומה של הצוואה הראשונה של המנוחה בעת שהגישו
13 בקשה למתן צו קיום צוואה ואף את שהגישו את הבקשה מבלי ליידעו.
14
15 17. עוד טוען כי התובעות פעלו ממניע של חמדנות ותאוות בצע ואילו הנתבעת 2 פעלה מתוך יצר
16 הנקמנות ורשעות.
17
18 18. הנתבע 1 טוען כי המנוחה היתה בודדה, חלשה ותשושה ומצבה הגופני והנפשי היה ירוד,
19 דבר שגרם לה להיות תלותית בתובעות ובנתבעת 2 והביאה לערוך צוואה ממנה נושל הוא.
20
21 19. עוד הוא טוען כי הצוואה נעדרת כל הגיון ולו רק בשל אהבתה הגדולה שחשה המנוחה
22 כלפיו.
23
24 20. הנתבע 1 טוען כי הנתבעת 2 שימשה כ"מנטור" של התובעות בנישולו מצוואת המנוחה, היא
25 זו ששכנעה את המנוחה לשנות הצוואה ואף דאגה להסתיר ממנו הדבר. חלקה ב"קנוניה"
26 היה כה גדול וכדי להימנע מהסתרת מידע על ידה, "הניחה" לתובעות להגיש בעצמן את
27 הבקשה למתן צו קיום צוואה.
28
29 21. עוד טוען הנתבע 1 כי הנתבעת 2 הגדילה לעשות בכך שהיא זו שהסיעה את המנוחה למשרד
30 עורכי דין בו חתמה המנוחה על הצוואה החדשה.
31

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 הנתבע 1 טוען כי המנוחה נפטרה בין היתר מצער ועקב מצבה הנפשי והיתה חולה במחלת
2 אלצהיימר בדמנציה מוחלטת ואלו אינם סותרים את יכולתה להיות מוקפת בבני משפחתה
3 וחברים.
4
5 עוד טוען כי התובעות הגישו תצהיר שקרי לרשם הירושות בהגשת הבקשה למתן צו קיום
6 צוואה בהסתירן כי למנוחה היתה צוואה קודמת והכל מתוך תאוות בצע ונקמה בנתבע.
7
8 לסיכום, מכל הנימוקים המצטברים שהובאו, טוען הנתבע כי יש לדחות הבקשה למתן צו
9 קיום צוואת המנוחה מיום 17/3/2014 ולקבוע כי צוואתה הראשונה של המנוחה מיום
10 23/2/2010 היא התקפה.
11

טענות התובעות

- 12
13
14 25. התובעות טוענות שנודע להן לראשונה על קיומה של צוואת המנוחה רק במהלך ימי השבעה.
15
16 26. התובעות טוענות כי המנוחה לא שוחחה עמן על עניינים כספיים הנוגעים לרכושה או עריכת
17 צוואתה ושיחותיהן בעניינים כספיים הסתכמו בעניינים היומיומיים.
18
19 27. התובעות מוסיפות כי אף לא שוחחו ביניהן על עניין צוואת המנוחה ואף לא עם הנתבעת 2.
20 לטענתן הקשר עם הנתבעת 2 היה רופף ביותר בתקופה שבטרם הלכה המנוחה לעולמה.
21
22 28. עוד טוענות כי בתקופה בה אביהן טוען כי השפיעו על סבתן, היה עמן בנתק ולכן לא יכול
23 הוא לסבור כי יכולות היו להשפיע על סבתן.
24
25 29. עוד טוענות כי המנוחה לא שיתפה אותן בכעסה היא על הנתבע והן מצידן לא התלוננו על
26 הנתבע בפניה.
27
28 30. התובעות טוענות שהמנוחה היתה צלולה ובריאה בעת עריכת הצוואה ועד למועד פטירתה
29 ולא הוכח דבר על מצב רפואי ו/או קוגניטיבי ירוד של המנוחה. המנוחה היתה אישה
30 עצמאית, טיפלה לבדה בענייני השכרת החנייה בביתה, בישלה עבור כל בני המשפחה עד
31 לימיה האחרונים, קיימה קשרים תכופים עם בני משפחתה ומכרים ואף ערכה קניות באופן
32 קבוע ועצמאי.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31. התובעות להגנתן טוענות כי לא ציינו את דבר קיומה של צוואה קודמת של המנוחה מחוסר ידע משפטי ומשכך נעזרו בעורך דין שערך את הבקשה לאחר מסירת כלל המסמכים שהיו ברשותן.
32. התובעות אינן מתכחשות לצוואת בעלה של המנוחה (סבן) לגביה ניתן כבר בשנת 2014 צו קיום צוואה, בה יורש הנתבע מחצית מעיזבון אביו ז"ל.
33. לסיכום, התובעות שוללות כל קיומה של השפעה בלתי הוגנת על המנוחה, אונס, תחבולה ותרמית באשר לצוואת המנוחה נשוא המחלוקת ולא בוצע על ידן מחטף כדברי הנתבע.
- טענות הנתבעת 2**
34. החלטת המנוחה להוריש את עיזבונה לנכדותיה (הן התובעות) ולא לבנה (הנתבע 1) אינה מהווה עילה לביטולה של צוואת המנוחה, שהרי יש לקיים את דבר המת וליתן תוקף לרצונו.
35. צוואתה השנייה והתקפה של המנוחה היתה פרי רצונה ויוזמתה של המנוחה עצמה ללא שהיתה נתונה להשפעה בלתי הוגנת מאדם כלשהו.
36. הנתבעת 2 טוענת כי התנגדותו של הנתבע 1 אינה מעלה ואינה מורידה לעניין זכויותיה מכוח צוואת המנוחה, שהרי מבחינתה לא ישונה דבר.
37. עוד טוענת הנתבעת כי לא היה לה כל אינטרס כי הנתבע 1 ינושל מירושת המנוחה. ההפך הוא הנכון. המנוחה לא שעתה לבקשתה לשקול שוב את עמדתה באשר לשינוי הצוואה והחלטת המנוחה התקבלה באופן עצמאי על ידה.
38. מוסיפה הנתבעת 2 כי המנוחה לא היתה "אישה נוחה להשפעה", כי אם אישה עצמאית, דעתנית, צלולה, נחושה היודעת מה רוצה, היא זו שביקשה לבצע השינוי בצוואתה ומכאן שלא יעלה על הדעת כי השפיעה על המנוחה בעריכת הצוואה לרעתו של הנתבע 1.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 הנתבעת 2 טוענת כי לא היתה מעורבת בהליך שינוי צוואת המנוחה ונעדרה כל אינטרס
2 לפעול לשינוייה. הסעת המנוחה למשרד עורכי דין לשם עריכת הצוואה היתה לבקשת
3 המנוחה.
4
5 הנתבעת 2 טוענת כי טענת הנתבע 1 כי לא היתה מעורבת בבקשה למתן צו קיום צוואת
6 המנוחה במתכוון, מופרכת וחסרת בסיס וכל שנועדה היא להשחיר את פניה.
7
8 לסיכום טוענת הנתבעת 2 כי שיחותיה על המנוחה באשר לחוסר שביעות רצונה מהתנהגותו
9 של הנתבע 1 לגיטימיות ואין בהן כדי מעשי תחבולה ותרמית.
10
11 בכתב התנגדותו מעלה הנתבע 1 ארבע עילות לפסלות הצוואה שבמחלוקת :
12
13 א. צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית מצד
14 התובעות ו/או הנתבעת 2 על המנוחה (**סעיף 30 (א) לחוק הירושה**, התשכ"ה – 1965)
15 (להלן: "**חוק הירושה**").
16 ב. יחסי תלות בין המנוחה לבין התובעות ו/או הנתבעת 2 שנבעו ממצבה הפיזי והנפשי של
17 המנוחה.
18 ג. נטילת חלק בעריכת צוואת המנוחה על-ידי התובעות ו/או הנתבעת 2 (**סעיף 35 לחוק**
19 **הירושה**).
20 ד. צו קיום צוואה שהוגש כנוגד את הדין – דינו להתבטל.

השפעה בלתי הוגנת

- 21
22 43. סעיף 30 לחוק הירושה, תשנ"ה-1965 קובע:
23
24 "**הוראות צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת,**
25 **תחבולה או תרמית – בטלה.**"
26
27 44. מסבירים לנו מציעי חוק הירושה את המונחים אונס ואיום כך :
28

29 "**המדובר כאן הוא בכפייה המונעת גמירת דעת (vis absoluta) וגם**
30 **בכפייה הגורמת לגמירת דעת (vis compulsive).** צירוף זה מתאים

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

1 למשפט העברי... חוקים שונים מסייגים באופנים שונים את הנתונים
2 של אונס ואיום. יש שמגבילים אותם לאיום בנזק 'חמור', או בנזק 'מידי'
3 או בנזק 'בלתי חוקי'; ויש שמכירים רק בסכנה הצפויה לחיים ולרכוש
4 (אבל לא לכבוד); או רק בסכנה לאיש שמאיימים עליו או לקרובים
5 מסויימים שלו; או רק באיומים מצד האיש המעוניין בדבר. הצעתנו אינה
6 קובעת סייגים כאלה.
7 לגבי צוואה אין לראות את הצורך בהם; צוואה צריכה להיות חפשית
8 לגמרי, וכל דבר השולל או מגביל את חופש הבעת דעתו של המצווה –
9 מבטל את תקפה". (ראה: שילה, פירוש לחוק הירושה, תשכ"ה – 1965,
10 כרך א' 1995, בעמ' 268).

11
12 45. בע"א 5185/93 היועמ"ש נ' מרום, פ"ד מט (1) 318 (פמ"מ – 20/2/1995) אומר כבוד השופט
13 חשין:

14
15 "נקל להבחין כי מיזדרג הפגיעה ברצונו של המצווה דרכו היא מן הכבד אל הקל - מן
16 האונס אל האיום ומן האיום אל ההשפעה הבלתי הוגנת - ואנו ענייננו הוא בקלה
17 שבין הרעות. כך לכאורה, אך רק לכאורה. שכן אונס נבחין בו למראה עינינו, וכך אף
18 נכיר באיום כי יבוא; אלו שתי רעות עניינן במעשים הנגלים לעין, והאדם ישפוט
19 למראה עיניו. השפעה בלתי הוגנת עניינה בנפשו ובנשמתו של אדם. וגם אם אמרנו
20 כי מצבו הנפשי של אדם הוא נתון שבעובדה ממש כמצב קיבתו ועיכולו, הנה
21 "האדם יראה לעיניו וה' יראה ללבב" (שמואל א, טז, ז [א]). בהליך פלילי נוכל
22 ללמוד על כוונתו של אדם מתוך מעשיו - מעשיו יחייבוהו ומעשיו יזכוהו - ואולם
23 כיצד נדע אם נתכוון פלוני "באמת" לצוות את רכושו כפי שציווה או אם הונעה נפשו
24 בשל השפעה בלתי הוגנת? אכן, נושא זה מעורר מעצמו קשיי ראיות רבים, ובייחוד
25 כך ביוזענו כי הגיבור הראשי אינו עוד עמנו ואת פיו לא נשאל".

26
27 46. הכלל המשפטי אינו קובע כי יש לפסול כל צוואה שנעשתה לאחר השפעה או שכנוע מצד מי
28 שנהנה מן הצוואה, אלא שחוסר ההגינות שבהשפעה הוא הפסול ולא עצם האפשרות לקיום
29 השפעה, וזאת בהתאם למושגים החברתיים המוסריים והערכיים שלנו.
30 (ראה ספרם של שוחט, גולדברג, ופלומין: "דיני ירושה ועיזבון" הוצאת סדן, מהדורה
31 שישית מורחבת, תשס"ה 2005 עמוד 100 וכן בפרשת מרום, לעיל.
32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 כידוע, השפעה בלתי הוגנת הינה אחד מאותם פגמים רעים שיש בהם כדי להביא לפסלות .47
2 צוואה שערך מנוח, משום שפגמתה הרעה שללה את רצונו החופשי והאמיתי של המנוח
3 באופן שתוכנה לא מהווה ביטוי לרצונו אלא לרצונם של המשפיעים עליו.
4
- 5 בע"א 4902/91 גודמן נ' ישיבת שם בית מדרש גבוה להוראה ודיינות, מט(2) 441 (פמ"מ – .48
6 בית המשפט מבחין בין השפעה כשאלה עובדתית לבין אי הגינות שבהשפעה
7 כשאלה ערכית ונורמטיבית. השפעה בלתי הוגנת היא השפעה שיש בה מרכיב של אי הגינות
8 שעל פי מושגים של מוסר אישי וחברתי, יש בו כדי להצדיק את ביטולה של הצוואה. מעבר
9 להוכחה קיומה של השפעה ברמה העובדתית, על בית המשפט להשתכנע מנסיבותיה של
10 אותה השפעה בקיומו של מרכיב בלתי הוגן שיש בה ושאכן הצוואה היתה פועל יוצא של
11 אותו מרכיב.
12
- 13 ועוד, בע"א 2500/93 שטיינר נ' המפעל לעזרה הדדית של ארגון עולי מרכז אירופה, נ (3) .49
14 338 {פמ"מ – 4/9/1996} קובעת השופטת בייניש:
15
- 16 "על קיומה של השפעה בלתי הוגנת ניתן ללמוד מגורמים שונים ומשתנים. מצבו
17 הפיזי של המצווה, מצבו המנטאלי והנפשי, מידת חולשתו וסוג התלות שהוא תלוי
18 בזולת, בדידותו וניתוקו מאנשים אחרים, מערכת הקשרים בינו לבין האדם שהוא
19 נזקק לו וקשריו עם אחרים - כל אלה יש בהם כדי להשפיע על מידת השתעבדות
20 רצונו ואובדן השליטה בו או על חשש מפני קיומו של מצב כזה".
21
- 22 השופט מצא בדנ"א 1516/95 מרום נ' היועמ"ש, נב(2) 813, (פמ"מ – 22/6/1998), מסכם .50
23 את ארבעת המבחנים העיקריים שיש בהם לדעתו כדי לסייע לבית המשפט להכריע בדבר
24 קיומה של השפעה בלתי הוגנת:
25
- 26 **א. תלות ועצמאות** - המבחן הבסיסי להכרעה בדבר קיומה ועוצמתה של
27 תלות הוא מבחן העצמאות. זהו מבחן של מידה, המיוסד על היותן של
28 "עצמאות" ו"תלות" שני מושגים הפכיים. השאלה שבית המשפט מציג
29 לעצמו היא, כלום בתקופה הרלוונטית לעשיית הצוואה היה המצווה
30 "עצמאי" – מן הבחינה הפיזית ומן הבחינה השכלית-הכרתית – ועד
31 כמה. לתשובה לשאלה זו יש משקל רב בגיבוש ההכרעה: ככל שהמצווה
32 היה עצמאי יותר, מכל אחת משתי הבחינות האמורות, תתחזק נטיית

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 בית-המשפט לשלול קיום תלות של המצווה בנהנה. והוא הדין, כמובן,
2 בהיפוך היוצרות. ככל שהמצווה היה עצמאי פחות, באיזו משתי בחינות
3 אלו, תתחזק הנטייה לחייב את קיום התלות.
- 4 **ב. תלות וסיוע - מקום שבו מתברר, כי המצווה אכן לא היה עצמאי, ועקב כך**
5 **נזקק לסיוע הזולת, מתעורר צורך לבחון אם הקשר שהתקיים בינו לבין**
6 **הנהנה התבסס על מתן הסיוע שהמצווה נזקק לו (פרשת רכטמן הנ"ל [8],**
7 **בעמ' 772). ואם היה זה הנהנה, אשר סייע למצווה להתגבר על קשייו**
8 **ומגבלותיו, ייטה בית-המשפט לקבוע שהמצווה היה תלוי בנהנה....**
9 **חשיבות מיוחדת נודעת, בעניין זה, לשאלה אם הנהנה היה היחיד שסייע**
10 **למצווה בכל צרכיו, או שהמצווה הסתייע גם באחרים. הדעת נותנת**
11 **שכאשר אנשים אחדים חולקים ביניהם את מטלות הסיוע, מידת תלותו**
12 **של המצווה בכל אחד מהם היא, מטבעה, קטנה יותר, ומתמעט החשש**
13 **להיווצרות תלות העלולה להוות פתח להשפעה בלתי הוגנת. לא כן הדבר**
14 **מקום שבו הנהנה היה האדם היחיד אשר סייע למצווה. סיועו של אדם**
15 **אחד עלול להעמיד את המצווה במצב של תלות מוחלטת באדם המסייע לו,**
16 **וקיום מצב דברים כזה עשוי להוות שיקול התומך בהקמת חזקה**
17 **להשפעה בלתי הוגנת.**
- 18 **ג. קשרי המצווה עם אחרים - ההכרעה בשאלה, אם ועד כמה היה המצווה**
19 **תלוי בנהנה, עשויה להיות מושפעת גם מהיקף הקשרים שקיים המצווה**
20 **עם אחרים זולת הנהנה וממידתם. ככל שיתברר כי בתקופה הרלוונטית**
21 **לעריכת הצוואה היה המצווה מנותק לחלוטין מאנשים אחרים, או**
22 **שקשריו עם אחרים היו מועטים ונדירים, תתחזק ההנחה שהמצווה אכן**
23 **היה תלוי בנהנה. אכן, בעצם בידודו של המצווה מן העולם יש כדי להגביר**
24 **את תלותו בנהנה. מכאן, שלעניין ההכרעה בשאלת התלות אין זה מעלה או**
25 **מוריד מה גרם לבידודו של המצווה, כלום היה זה הנהנה, או התנהגותם**
26 **של אחרים, או שמא בידודו של המצווה נבע מנסיבות שהיו קשורות במצבו**
27 **האובייקטיבי....**
- 28
- 29 **ד. מבחן נסיבות עריכת הצוואה - סעיף 35 לחוק הירושה קובע, כי מי שלקח**
30 **חלק בעריכת צוואה - הוראת הצוואה המזכה אותו, או את בן-זוגו, בטלה.**

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 ואולם אפשר שמעורבות הנהנה לא תגיע עד כדי לקיחת חלק בעריכת
2 הצוואה, אך תהווה ראייה לכאורה להשפעה בלתי הוגנת על המצווה, או,
3 למצער, שיקול רלוונטי להקמת חזקה בדבר קיומה של השפעה כזאת
4 עליו....”
- 5
- 6 51. אשר לשימוש במבחנים הללו, כמו גם במבחנים נוספים שנגזרים או מתחייבים מנסיבותיו
7 של המקרה הנדון, קבע כב' השופט מצא כי ראוי שהוא יעשה בזהירות רבה, תוך הבנה
8 שבתלות כשלעצמה, אין משום ראייה מספקת לקיומה של השפעה בלתי הוגנת ואף לא
9 להקמת חזקה בדבר קיומה. לא התלות היא העיקר, אלא ההסתברות שהתלות שללה את
10 רצונו החופשי של המצווה. הוא הדין בכל המבחנים האחרים. תלותו של המצווה בסיועו של
11 האחר, אינה בהכרח שוללת את רצונו החופשי. כך הוא גם ביחס לבחינת קשריו של המצווה
12 עם אחרים ואף בהסקת מסקנות מנסיבות עריכת הצוואה. כן נקבע כי לצורך הכרה בקיומה
13 של השפעה בלתי הוגנת אין הכרח כי יתקיימו כל המבחנים שפורטו לעיל. למעשה, די
14 בקיומם של חלק מהמבחנים האמורים כדי להצביע על קיומה של השפעה כאמור ובמקביל
15 רשאי בית המשפט לעשות שימוש במבחנים נוספים לגיבוש הכרעתו.
- 16
- 17 52. בהתקיימם של מאפייני מבחנים אלו כפי שהוזכרו, מוקמת חזקה לכאורה בדבר קיומה של
18 השפעה בלתי הוגנת. חזקה זו מביאה את נטל הבאת הראיות על שכמו של מבקש הקיום,
19 לסתור את אותה חזקה תוך שלילתם של אותם מאפיינים שהקימו את החזקה או תוך
20 שלילת קיומה של אי ההגינות שבהשפעה, חרף קיומם של אותם מאפיינים. נטל השכנוע,
21 בסופו של דבר, מוטל כולו על שכמו של המתנגד אשר צריך לשכנע את בית המשפט
22 שהמצווה עשה את צוואתו על-ידי השפעה בלתי הוגנת ולא מתוך רצונו החופשי והוא זה
23 שחייב לעמוד בנטל זה גם אם כשל מבקש קיומה של הצוואה ב"הבאת ראיותיו לסתור",
24 נטל שעבר אליו עם הקמתה של החזקה. (ראה : פרשת מרום, לעיל).
- 25
- 26 53. ואולם נקבע, כי במקרים חריגים קמה חזקה בדבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת אשר
27 מביאה להעברת הנטל דווקא לידי מי שמבקש לקיים את הצוואה.
- 28
- 29
- 30 **”... כאשר הנסיבות האופפות את המקרה מצביעות על קיומה של תלות של אדם**
31 **אחד בזולתו, שהיא כה מקיפה ויסודית שניתן להניח כי נשלל רצונו החופשי**
32 **והבלתי-תלוי של אותו אדם במה שנוגע ליחסים שבינו לבין הזולת, כי אז אפשר**
לומר שעשייה או פעולה שהיא בעליל לטובתו של זה האחרון היא תוצאה של

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 השפעה בלתי-הוגנת מצדו, אלא אם הוכח היפוכו של דבר. כלומר, במקרה כזה
2 חובת ההוכחה על אי-קיומה של השפעה בלתי-הוגנת עוברת אל שכמו של
3 המבקש לקיים את המעשה או הפעולה." (ראה: תע (י-ם) 43220/09 נ' ב' י' נ'
4 האפוטרופוס הכללי – ירושלים {פמ"מ – 31/10/2011}).
- 5
6 54. הווה אומר, על מנת להקים חזקה בדבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת שיש בה להעביר את
7 נטל הראיות אל מבקש הקיום, אין די בחשד גרידא אלא נדרשות ראיות משמעותיות
8 המקיימות תשתית ברורה למסקנה האמורה.
9
10 55. עם זאת, מערכת הנסיבות המלמדת על קיומה של תלות המצווה בנהנה, יש בה כדי להעביר
11 את נטל הבאת הראיות אל שכמו של מבקש הקיום, אך לא את הנטל הסופי, נטל השכנוע
12 (ראה: דנ"א מרום, שם ושוחט, גולדברג ופלומין, בעמ' 102).
13
14 קיומה של השפעה בלתי הוגנת או העדרה, תקבע על-פי עובדותיו של כל מקרה ומקרה.
15
16 56. בנסיבות העניין שבפני, לאחר שהנחתי את השיקולים המנחים לבחינת סוגיית ההשפעה
17 הבלתי הוגנת, סבור אני כי אף לא אחד מן המבחינים המוזכרים מתקיים במקרה שבכאן,
18 ואסביר.
19
20 57. תלותה ועצמאותה של המנוחה – הדגש במבחן זה הוא על עצמאות המצווה הן מהבחינה
21 השכלית – הכרתית והן מהבחינה הפיזית.
22
23 58. מהעדויות והתצהירים כפי שהוצגו בפני, מצטיירת תמונה מאוד ברורה בדבר עצמאותה של
24 המנוחה, וזאת אף בחודשים שקדמו ליום פטירתה.
25 מעדותו של דר' ל. (משכיר החנייה מהמנוחה) בפרוטוקול הדיון מיום 26/5/2015,
26 בעמ' 6-8:
27
28 **ש. את גב' ו. פגשת פעם? את האמא?**
29 **ת.** כן, כשחתמתי את החוזה.
30 **ש. מי הכין את החוזה?**
31 **ת.** ו...
32 **ש. תציג לי בבקשה את החוזה.**

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 זה כתב יד של מי בחוזה?
2 ת. של ו...
3 ש. אתה שילמת גם לגב' ו. את מה שהתחייבת לשלם?
4 ת. שילמתי רק לו., 500 ₪ לחודש וכל חודשיים 1,000 ₪ עבור חודשיים. אני
5 ביקשתי לשלם בשיק, היא אמרה שקצת קשה לה לצאת ולהפקיד את
6 השם, אז היא ביקשה במזומן. באתי אחרי 3 פעמים ושילמתי בהתחלה
7 בשיק 3 חודשים ואחרי זה התחלתי לשלם במזומן.
8 ש. מה היא אמרה לך, שלמה קשה לה לצאת?
9 ת. אני לא יודע. היא אמרה שיותר קל לה שאשלם במזומן, כי היא היתה
10 מעדיפה שאשלם במזומן.
11 ש. כי היא לא יכולה לצאת מהבית?
12 ת. לא יודע.
13 חקירה על-ידי עו"ד סידני:
14 ש. תאשר שהחוזה שאני מציג לך נכתב בכתב ידה של גב' ו..
15 ת. מאשר.
16 החוזה מוגש ומסומן בחותמתי וחתימתי בתאריך היום.
17 עו"ד סידני יסרוק המסמך במזכירות.
18 המשך חקירה על-ידי עו"ד סידני:
19 ש. זו חתימתך?
20 ת. כן, כל פעם ששילמתי חתמתי על הקבלות הללו.
21 ש. תאשר שחתימתך מופיעה על הקבלה שאני מציג לך ושחתימתה של
22 המנוחה מופיעה על הקבלה, ותאשר שזה כתב ידה של המנוחה.
23 ת. מאשר.
24 הקבלה מוגשת ומסומנת בחותמתי וחתימתי בתאריך היום.
25 משיב לשאלות עו"ד סידני:
26 ש. תאשר שביום 20.06.14, שבועיים טרם פטירת המנוחה, זה גם כתב ידה
27 על הקבלה שאני מציג לך.
28 ת. מאשר.
29 ש. תאשר שגם אתה חתום וגם המנוחה חתומה.
30 ת. מאשר.
31 ש. וזה כתב ידה של המנוחה?
32 ת. מאשר.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

הקבלה מוגשת ומסומנת בחותמתי וחתימתי, בתאריך היום.

המשך חקירה על-ידי עו"ד סידי:

ש. כשדיברת עם המנוחה כבן אדם, היא היתה בסדר? תפקדה? כתבה את הקבלה?

המשך חקירה על-ידי עו"ד סידי:

ש. איפה נכתבו הקבלות הללו?

ת. אצלה בדירה.

ש. מי היה בדירה כשהן נכתבו?

ת. פעם או פעמיים היתה המטפלת והיא היתה מתקשרת אלי, להזכיר לי את התאריך של התשלום והייתי בא בהסכם איתה והיא היתה מכינה את הקבלה ביד שלה, לפעמים היתה כותבת את הקבלה מולי. היא היתה צלולה. אני לא רופא שלה, אך היא היתה צלולה, לא ראיתי שום התנהגות אחרת.

ש. דיברתם גם על עניינים אחרים שלא קשורים לחניה?

ת. היא שאלה מה הייתי, היא אמרה שיש לה בן רופא שהיא היתה גאה בו, התעניינה בי".

מעדותה של הגב' ל. ס. לפרוטוקול אותו דיון בעמ' 21-22 :

ש. ארוחות?

ת. היא היתה מבשלת לי המון, לי ולבת שלי, לגי, עד שחזרנו מאיסטנבול.

ש. ואחרי כן היא הפסיקה?

ת. כן.

ש. את יודעת שבסדר 2014 הייתם בחו"ל, נכון?

ת. היינו שבועיים בחו"ל.

ש. את יודעת שבמהלך הסדר התארוחה ר. ומשפחתה?

ת. כן.

ש. ומי שבישלה היתה ו, לר. ולמשפחתה, את יודעת?

ת. אני מתארת לי שכך".

כך גם הנתבע 1 בעדותו לפרוטוקול הדיון מיום 30/11/2015 בעמ' 68-69 מעיד על היות המנוחה עצמאית :

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 **תאשר לי שאימך נהגה לבשל עבור כל בני המשפחה עד ימיה** **עו"ד סידי:**
2 **האחרונים.**
3 **כולל לי ול..** **ג'. ס.:**
4 **כולל לך ולל., עד ימיה האחרונים?** **עו"ד סידי:**
5 **בסוף ימיה האחרונים, אני כבר לא הייתי בתוך הרשימה. וגם** **ג'. ס.:**
6 **דרך אגב, לבנות ולאחותי זה התדלדל, זה כבר לא היה אותו**
7 **דבר".**
8
9 **מעדותו של י. ב. בפרוטוקול הדיון מיום 1/12/2015 בעמ' 162 :**
10
11 **אנחנו זוכרים אותה טוב מאוד בגלל שהיו לה דרישות מאוד** **י. ב.:**
12 **מיוחדות, לא מעט פעמים היא גם התלוננה, לא נעים להגיד,**
13 **אבל היא ידעה בדיוק מה שהיא רוצה ולא תמיד היא קיבלה את**
14 **מה שהיא בדיוק רצתה.**
15 **אדוני הנכבד, שאלתי אותך שאלה, אדוני זוכר את השאלה** **עו"ד כהן:**
16 **שלי?**
17 **תן לו לענות.** **עו"ד סידי:**
18 **לא...** **עו"ד כהן:**
19 **תן לו לענות, תן לו להשלים משפט ולו מפאת כבוד העד.** **כב' השופט:**
20 **נכון.** **עו"ד כהן:**
21 **לא תמיד היא קיבלה מה שהיא רוצה, ו-?** **כב' השופט:**
22 **היא לא תמיד קיבלה מה שהיא רוצה. והיא הייתה מתקשרת** **י. ב.:**
23 **הרבה פעמים אחרי שהיא קיבלה את ההזמנה ואנחנו זוכרים**
24 **אותה, זאת אומרת כל העובדים זוכרים אותה ולא רק אני זוכר**
25 **אותה, כמישהי שידענו שיש לה בקשות מיוחדות ודרישות**
26 **מיוחדות וצריך במיוחד להקפיד על ההזמנות שלה. זה לקוחה**
27 **ש... אם תשאל את אחת, יש לנו מספר עובדים בחנות, כל אחד**
28 **יגיד לך מי זו ו. "**
29 **תראה מה שאתה כותב, בסעיף 4 אתה אומר, לא, בוא נלך** **עו"ד כהן:**
30 **לסעיף 3 קודם כל. גברת ו. המנוחה הגיעה בגפה למעדנייה או**
31 **עם מסייעת?**
32 **בגפה.** **י. ב.:**

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 **עו"ד כהן :** אתה בטוח?
- 2 **י. ב. :** אני לא ראיתי מעולם מסייעת, אני לא ראיתי מעולם מישהי
- 3 שהגיע עימה.
- 4 **עו"ד כהן :** אז אני רק רוצה להבין בכמה שניות, כשהיא עמדה מולך
- 5 דווקא, מול העובדים, בכמה פעמים, כמה פעמים ראית אותה
- 6 בשנה שלפני פטירתה?
- 7 **י. ב. :** אני לא זוכר.
- 8 **עו"ד כהן :** לא הרבה, נכון? לא יצאה, אני אומר לך שהיא לא יצאה
- 9 מהבית. שנה לפני פטירתה.
- 10 **י. ב. :** אז אני אומר לך שראיתי אותה מספר פעמים, אבל לרוב, רוב
- 11 הקניות שלה נעשו בטלפון.
- 12 **עו"ד כהן :** יפה, אז אתה תסביר לי עכשיו איך אתה כותב בתצהיר שלך,
- 13 אני מצטט, כדי לא לשגות חלילה ש"היא הייתה חדה, ערנית,
- 14 צלולה, חריפה".
- 15 **י. ב. :** ממש מילה במילה, זו דעתי. וגם בשיחות הטלפון, השיחות
- 16 החוזרות שהיא ידעה בדיוק מה היא רוצה ושהיא התעקשה על
- 17 מה שהיא רוצה ושגם לא קיבלה תמיד את מה שהיא רצתה.
- 18 **עו"ד כהן :** אז אני רק רוצה להבין, זה לפני שחלפה שנה מיום פטירתה,
- 19 או במהלך השנה שלפני פטירתה?
- 20 **י. ב. :** לא הבנתי את השאלה.
- 21 **עו"ד כהן :** כשאתה אומר שהיא הייתה צלולה, חדה, ערנית, אתה לא
- 22 מציין תאריך. אתה מדבר על...
- 23 **י. ב. :** בזמן ההיכרות שלנו, אני לא זוכר תקופות, אבל כשהכרתי
- 24 אותה.
- 25 **יוסי :** יכול גם להיות שזה היה אולי לפני 10 שנים?
- 26 **י. ב. :** לא, לא.
- 27 **עו"ד כהן :** מה, כמה שנים לפני? מתי הגעת למסקנה הזאת שהיא הייתה
- 28 צלולה, ערנית?
- 29 **י. ב. :** תמיד.
- 30 **עו"ד כהן :** גם שנה לפני פטירתה?
- 31 **י. ב. :** תמיד, אני... אתה שואל אותי שאלה שהיא לא...
- 32 **עו"ד כהן :** אדוני.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 אז אני עונה לך. אני לא זוכר בדיוק ימים ותקופות וזה, אבל עד
2 הרגע האחרון כי אנחנו מכרנו לה בשר עד יום מותה, אוקיי?
3 **אוקיי. עו"ד כהן :**
- 4 ואני לא יכול להגיד לך אם זה היה חודש לפני, שבוע לפני...
5 **או שנה לפני. עו"ד כהן :**
- 6 לא. היא קנתה ממש לפני מותה.
7 **לא הבנת את השאלה. עו"ד כהן :**
- 8 אז אני הבנתי, אני הבנתי.
9 **אני אחזור על השאלה, ברשותך, תקשיב. אני שואל, מכיוון עו"ד כהן :**
- 10 **שהתצהיר שלך כללי מאוד, אתה בסעיף 5 אומר: רצוף**
11 **חשבוניות מתאריכים 12.6 ו- 22.**
- 12 **מתי היא נפטרה? י. ב. :**
- 13 **בחודש יולי. עו"ד כהן :**
- 14 **במאי היא קנתה אצלנו וביוני היא קנתה אצלנו. י. ב. :**
- 15 **מאיפה אתה יודע? עו"ד כהן :**
- 16 **מאיפה אני יודע? כי זה נרשם, אני אגיד לך איך אני יודע, כי י. ב. :**
- 17 **בחשבוניות האלה היא צלצלה ודיברה איתנו, אוקיי? ואנחנו**
18 **רשמנו לה את זה כחוב.**
- 19 **סליחה אדוני. אני אומר לך, שאתה לא יכול לאשר, ואתה פה עו"ד כהן :**
- 20 **באזהרה, לפני בית המשפט הנכבד שהיא הייתה אצלכם**
21 **בחנות ב- 12.6.**
- 22 **פיזית אם היא הייתה? י. ב. :**
- 23 **או ב- 22.5, ויכול להיות שזו הייתה קניה טלפונית, נכון? עו"ד כהן :**
- 24 **כן. י. ב. :**
- 25 **אתה לא יכול לאשר? נכון? עו"ד כהן :**
- 26 **בהחלט. זאת אומרת, בהחלט בתאריכים האלה יש לי יכולת י. ב. :**
- 27 **בהחלט...**
- 28 **שהיא לה הייתה. עו"ד כהן :**
- 29 **שהיא לא הייתה, נכון, שלחנו לה. י. ב. :**
- 30 **אתה גם לא יכול לאשר לי שהיא שנה לפני פטירתה, אתה לא עו"ד כהן :**
- 31 **זוכר, שהיא הייתה בחנות.**
- 32 **לא, אני לא יודע, אני יודע רק שעד יום מותה היא קנתה אצלנו י. ב. :**

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 בשר.
- 2 **עו"ד כהן :** אבל אדוני...
- 3 **י. ב. :** אבל אתה שואל אותי שאלה, אז אני עונה לך. אני עונה לך.
- 4 **עו"ד כהן :** אדוני, אתה לא מבין (לא נשמע).
- 5 **י. ב. :** אני הבנתי את השאלה שלך. אני הבנתי את השאלה, הבנתי את
- 6 השאלה. במשך, אני לא יכול להגיד לך ביום זה בחודש זה,
- 7 וביום זה היא הייתה או לא הייתה, דרך אגב, אפשר לבדוק את
- 8 זה אצלנו במחשב מתי היא הייתה ומתי היא לא הייתה, יש לנו
- 9 רישום גם על העניינים האלה.
- 10
- 11 **עו"ד כהן :** עוד שאלה אחת ברשות אדוני. כדי להבין. בסיכום, אתה
- 12 מסכים איתי שאתה לא יודע האם גברת ו. המנוחה, הייתה
- 13 אצלכם במעדנייה, שנה לפני פטירתה?
- 14 **י. ב. :** בטוח שכן.
- 15 **עו"ד כהן :** שכן?
- 16 **י. ב. :** מיליון אחוז שכן.
- 17 **עו"ד כהן :** מתי זה היה?
- 18 **י. ב. :** באיזה יום? אני לא יודע.
- 19 **עו"ד כהן :** לא, חצי שנה לפני הפטירה, ארבעה חודשים לפני הפטירה?
- 20 **י. ב. :** אני לא יכול להגיד לך באיזה בדיוק, באיזה תאריך, אבל היא
- 21 הייתה מספר פעמים.
- 22 **עו"ד כהן :** איך?
- 23 **י. ב. :** מספר פעמים לא קטן.
- 24 **עו"ד כהן :** מה, שנה לפני?
- 25 **י. ב. :** לא, מספר פעמים לא קטן במשך השנה או... לפני מותה, אז
- 26 היא הייתה מספר פעמים.
- 27 **עו"ד כהן :** ואת הזמן אתה לא יודע להגיד לי? נניח מתי פעם אחרונה היא
- 28 הייתה במעדנייה, לפני הפטירה?
- 29 **י. ב. :** לא, אני לא יכול להגיד לך, חודש, שבוע, שבועיים, לא
- 30 יודע. משהו בסגנון הזה. היא הייתה מגיעה, היא הייתה
- 31 גם מגיעה".
- 32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 באם אתייחס לתצהירו של הנתבע בו טוען כי המנוחה היתה במצב נפשי וגופני
2 ירוד, הרי שלא אמצא תימוכין לבעיותיה הרפואיות כדי שאלו יפגעו בעצמאותה
3 ובתפקודה.
4
- 5 מכלל העדויות שנשמעו בפני, בתקופה שבסמוך לעריכת הצוואה ועד יום מותה של
6 המנוחה, אין בליבי ספק כי המנוחה תיפקדה כנידרש לעניין צוואה וגם עד ימיה
7 האחרונים באופן עצמאי לחלוטין ובלתי תלוייה בסביבתה, הן מהבחינה השכלית-
8 הכרתית והן מהבחינה הפיזית.
9
- 10 תלות וסיוע – גם כאן יש להבחין בין סיוע יומיומי לבין סיוע הקשור לצוואה.
11 בכל הנוגע להתנהלות יומית, מהעדויות כפי שהובאו, דומה כי המנוחה ערכה
12 קניות, בישלה, עסקה בפעולות רכושיות / כספיות יומיומיות לבדה – אלו ואחרות
13 מצביעות כי היתה עצמאית ולא נזקקה לסיוע ו/או היתה תלוייה בסביבתה.
14
- 15 קיימת חשיבות מיוחדת לשאלה האם הנהנה הוא היחיד שסייע למצווה בכל צרכיו
16 או שהוא הסתייע גם באחרים. ברור הוא כי לא ניתן ל"תלות" את הסעתה על-ידי
17 ביתה (הנתבעת 2) למקום כזה או אחר או למשרד עורכי דין לשם עריכת הצוואה,
18 כמצביעה על חוסר עצמאות או תלות, כי אם עזרה לאישה בגילה.
19 באותה מידה, יכולה היתה המנוחה להיעזר בכל תחליף "תחבורתי" אחר לצורך
20 הגעתה למשרד עורכי הדין.
21
- 22 לא הוכחה כל אינדיקציה על תלות מהותית של המנוחה במי מסביבתה ואשר על
23 כן, אין במבחן זה כדי להעיד על קיומה של השפעה בלתי הוגנת של התובעות ו/או
24 הנתבעת 2 על המנוחה.
25
- 26 קשרי המצווה עם אחרים – ככל שהמנוחה מבודדת פחות מן העולם, כך על-פי
27 מבחן זה פוחתת ההנחה בדבר תלותה בנהנות. בהקשר זה חשוב להדגיש, כי למעט
28 קשריה של המנוחה עם בתה ונכדותיה (התובעות והנתבעת 2), הוזכר כי המנוחה
29 היתה בקשר עם בני משפחה ומכרים נוספים.
30
- 31 וכפי שעולה מהעדויות:
32 מעדות הנתבע 1 לפרוטוקול הדיון מיום 30/11/2015, בעמ' 50-52 :

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1
2 **עו"ד סידי:** הבנתי. עכשיו, אתה מכיר את י. א.?
3 אה-הא. **ג'. ס.:**
4 **עו"ד סידי:** היא הייתה בקשר עם אחיה י. א.?
5 טלפונית, ופעם אחת אני זוכר שהייתי שם כשהוא בא לבקר. **ג'. ס.:**
6 **עו"ד סידי:** והיא לא הייתה בקשר איתו?
7 טלפונית? כן. **ג'. ס.:**
8 **עו"ד סידי:** היא הייתה עם אחותה ב. ו. בקשר? כמעט יומיומי?
9 לא, גם היא הייתה איתה בקשר טלפונית. **ג'. ס.:**
10 **עו"ד סידי:** הייתה איתה בקשר. יש לה בן מאומץ במירכאות, י. א. שמו,
11 היא הייתה איתו בקשר?
12 טלפונית כן, זה לא עושה אותך בן אדם דעתן, עקשן ובריא. **ג'. ס.:**
13 **עו"ד סידי:** היא הייתה בקשר עם עורך דין ח. ס. וס. ס.?
14 ח. יהיה פה, תשאל אותו. **ג'. ס.:**
15 **עו"ד סידי:** אתה לא יודע?
16 אני יודע שהיא הייתה בקשר, אבל לא... **ג'. ס.:**
17 **עו"ד סידי:** מה שאתה יודע, אני שואל אותך. עזוב את ח., עזוב את ח..
18 הקשר זה אלה שבאים אליה, היא לא יוצאת. הקשר היה **ג'. ס.:**
19 שבאים אליה.
20 **עו"ד סידי:** באים אליה, באים אליה. היא הייתה בקשר עם ביתה ר.?
21 אני מעריך שכן. **ג'. ס.:**
22 **עו"ד סידי:** היא הייתה בקשר איתך?
23 נכון. **ג'. ס.:**
24 **עו"ד סידי:** נכון? היא הייתה בקשר עם נכדותיה, ל. ו.ח.?
25 כן. **ג'. ס.:**
26 **עו"ד סידי:** כן? הן באו לבקר אותה פעם בשבוע, פעם בעשרה ימים?
27 הלוואי. **ג'. ס.:**
28 **עו"ד סידי:** היו מתקשרות אליה?
29 אני מעריך שכן. **ג'. ס.:**
30 **עו"ד סידי:** "הלוואי"? הן לא באו לבקר?
31 הן באו כי היא הייתה מצלצלת אליהן: הכנתי לכן אוכל, הכנתי **ג'. ס.:**
32 לכן דמי כיס, הכנתי לכן זה. אז הן באו.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 **עו"ד סידי:** אז באו, זאת אומרת שהיא הייתה מתקשרת אליהן?
2 **ג'. ס.:** והיא הייתה מתקשרת אלי, אומרת לי: מה קורה עם הבנות?
3 שבועיים הן לא היו.
4 **עו"ד סידי:** בסדר, היא הייתה בקשר עם נכדיה, ע. וא. ב.?
5 **ג'. ס.:** אני מעריך שכן, אני לא...
6 **עו"ד סידי:** היא מאוד אהבה את הנין שלה י. ב.?
7 **ג'. ס.:** כן, למה לא?
8 **עו"ד סידי:** היא הייתה "שרופה" עליו, אפשר לומר?
9 **ג'. ס.:** הכול טוב ויפה, אבל היא הייתה לבד עם 4 קירות, זה לא משנה.
10 **עו"ד סידי:** היא הייתה בקשר איתו?
11 **ג'. ס.:** כן.
12 **עו"ד סידי:** היא ראתה אותו, היא...?
13 **ג'. ס.:** כן.
14 **עו"ד סידי:** עכשיו תגיד לי, ביום ההולדת שלו, עשו לה הנכדים, קנו לה
15 אייפון כדי שהיא תוכל לשלוח מסרונים ולדבר בטלפון
16 ולהסתכל על אפליקציות, זה נכון?
17 **ג'. ס.:** נכון.
18 **עו"ד סידי:** זה נכון?
19 **ג'. ס.:** נכון".

20
21 מעדות התובעת 2 לפרוטוקול הדיון מיום 3/3/2016, בעמ' 122-123 :
22

- 23 **"עו"ד כהן:** (לא נשמע). את אומרת... קודם בסעיף 40 את אומרת "סבתי
24 לא הייתה בודדה, היא לא פיתחה בי כל תלות, מצבה הנפשי
25 היה מצוי".
26 **ל. ס.:** נכון.
27 **עו"ד כהן:** מאיפה את יודעת את זה?
28 **ל. ס.:** אני יודעת את זה כי סבתי לא הייתה בודדה, היא הייתה ביקר
29 עם מספר אנשים בחייה כל הזמן".
30

31 כעולה מן העדויות, המנוחה לא רק שלא היתה מנותקת או מבודדת מסביבתה אלא
32 שהיתה בקשרים יומיומיים עם משפחתה ומכריה שנהגו לבקרה ולשוחח עמה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

1 בטלפון, וכן כי מדובר היה באישה הנעימה לבריות שכל מכריה סבבו סביבה
2 בתדירות כזו או אחרת.

3
4 67. על כך יש להוסיף ולומר כי אין כל ראיה כי הקשר בין המנוחה לבין התובעות ו/או
5 הנתבעת 2, הגיע לכדי תלות ואם היתה כזו במידה מזערית, הקימה זו הסתברות
6 לכך שהתלות שללה את רצונה החופשי של המצווה, או כי התובעות ו/או הנתבעת 2
7 ניצלו הקשר לרעה והשפיעו על רצונה של המצווה.

8
9 68. מבחן נסיבות עריכת הצוואה – יש לזכור כי בפסקי דין רבים נקבע, כי פעולת
10 שליחות עבור המצווה, הנוגעת לעריכת הצוואה, כגון התקשרות עם עורך דין בנוגע
11 לעריכתה, או שיחות עם המצווה, אינן נכנסות לגדרו של סעיף 35 לחוק הירושה.
12 (ראה: ע"א 6496/98 בוטו נ' בוטו, פ"ד נד(1) 19 {פמ"מ – 4/1/2000}).

13
14 69. כאן מגיעים אנו גם לתוכן הצוואה כנסיבה התומכת בהכרה כי המנוחה היתה
15 בהכרה מלאה ובעלת רצון מלא בעריכת הצוואה. בצוואתה ביקשה המנוחה להביע
16 את מורת רוחה ואי רצונה להעביר את עיזבונה לרעייתו החדשה של בנה. יחד עם
17 זאת, הדרך בה בחרה היתה העברתו לידי בנותיו, תוך שציינה בצוואתה כי אלו
18 בנותיו. וזו צוואתה:

19 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

20
21 ”

22 70. מרבית העדויות מלמדות על כך שהמנוחה אכן לא חיבבה (בלשון המעטה) את כלתו
23 החדשה של בנה (הנתבע 1).
24 וכך מעדותה של הנתבעת 2 לפרוטוקול הדיון מיום 1/12/2015, בעמ' 152-150:

25
26 **”כב' השופט:** מה אכפת לכם למה הוא התחתן? השיער שלה המתולתל יפה
27 בעיניו, מה זה משנה לך?

28 **ר. ב.:** נכון, נכון, הוא הסביר לי, הוא הסביר לי. אני גם אמרתי לו מה
29 דעתי על זה והלכנו הלאה. אימא לא קיבלה את זה.

30 **כב' השופט** למה?
31 **ר. ב.:** עכשיו... לא רלוונטי, אני לא יודעת אפילו.

32 **כב' השופט:** לי זה נורא רלוונטי, תנסי אם את יודעת.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 היו לזה אולי יותר מסיבה אחת. בין היתר, אני יודעת שאימא
2 מאוד כעסה על טלפונים שהיא צלצלה אל אימא והשמיצה
3 ודיברה לא יפה, ואימא אמרה לה: תשמעי, אני בת 88, תעזבו
4 אותי לנפשי. ובאיזה שהוא שלב, אימא אפילו ביקשה שהיא לא
5 תבוא יותר אליה הביתה. להגיד לך, אני אומרת, לא כל כך נוח
6 לי לדבר, אולי כי היא שומעת, אבל אני אומרת את זה כי אדוני
7 שואל ואני אומרת אמת.
- 8 **לא, אני בשמחה רבה הייתי מוותר על הנבירה בקרבי היחסים**
9 **של משפחת ס..** **כב' השופט:**
- 10 אני גם חושבת שזה מיותר. **ר. ב.:**
- 11 **אמרתי קודם בהתחלה וכל מה שאני אומר מוקלט: אדוני יכול**
12 **לטעון שאני מכביד עליו יותר, אני אכן מכביד עליו יותר.** **כב' השופט:**
- 13 **בשנייה שהצד השני הוא אנדר דוג, מבחינת הדין, אני אכן**
14 **מכביד על אדוני. הוא צודק. גברת ב. תמשיכי בבקשה את**
15 **התשובה, סליחה שאני הפרעתי.**
- 16 טוב, זה כנראה היה תהליך, כנראה היה תהליך, לא לכולו אני
17 ערה. אני יודעת שאימא לא אהבה אותה, לא ביום שהוא
18 החליט...
- 19 **לא, אבל היא הלכה הרבה יותר רחוק.** **עו"ד כהן:**
- 20 רגע, לא ביום שהוא החליט על הנישואים והודיע לה, וגם
21 ההודעה לא הייתה מדויקת בדיוק כמו שתואר פה, ואימא
22 שמעה את ההודעה, עכשיו אני אומרת מה שאימא סיפרה לי,
23 היא שמעה את ההודעה בטלפון, אחי אמר לה: קחי את ל.
24 ותגידי לה מזל טוב. אימא אמרה לי: אמרתי לה מזל טוב
25 וסגרתי את הטלפון. היא צלצלה אלי קצת אחרי זה ובכתה.
26 ואמרתי לה: אימא, הם כבר חיים יחד, הם כבר חיים יחד שנה.
27 מה זה כבר משנה? טוב לו איתה? אימא אמרה: על גופתי. זה
28 היו המילים של אימא, עכשיו, זה נורא לא נעים להגיד את זה,
29 היו לה כל מיני סיבות, הסיבות נעוצות מבחינת אימא, ואני
30 אומרת פה אימא ואני לא ראינו את זה אותו דבר כי אני, אני
31 לא רק לא התנגדתי, אני אפילו קיבלתי אותה. אני הזמנתי
32 אותה אלי, היא הייתה אצלי בליל סדר, למגינת לבי של אימא

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

1 שלי שישבה כל הערב ובעיניים שלה אפשר היה לראות כמה
2 היא סבלה פה, כמה היא לא רצתה להיות שם כל הערב, אצלי.
3 אני גם באתי והבאתי את אימא אל חגיגת יום ההולדת שלו,
4 אצלו בבית יחד איתה.

5 **ב- 2013. עו"ד כהן :**

6 ב- 2013 ואימא ביקשה ממני: קחי אותי עכשיו הביתה חזרה.
7 אני התחננתי אל אימא וזה היה כבר אחרי, שהיא תבוא
8 לחתונה, התחננתי. היא לא רצתה לבוא לחתונה. אימא אמרה
9 לי: אני הולכת לעשות משהו שאני יודעת שהוא יהיה קשה
10 מאוד, והיא אמרה לי מה, ואמרתי לה: אימא, זה מעשה קשה
11 מאוד, תחשבי על זה, אל תעשי את זה עדיין. עכשיו, אל תעשי
12 את זה, זה דבר שיפגע בנו ויפגע בכל המשפחה. אגב, אני מודה,
13 לא הייתי ערה להשלכות של הצוואה של אבא ואני שמחה
14 שככה. אני שמחה שיש לאחי בזכות אבא שמאוד אהב אותו
15 רבע מהרכוש. אבל ההחלטה של אימא היא החלטה בלבדית
16 שלה, אין מישהו, אין מישהו, לא אבא שלי, בטח לא אבא שלי.
17 אבא שלי היה שפוט שלה, כולם היו שפוט שלה. היא קיבלה
18 החלטות בצורה החלטית לגמרי, באופן שלא יכולת להזיז אותה
19 מדברים שגם נגעו אלי, היו לה הרבה כעסים איתי. ההתנהגות
20 שלה הייתה כזאת ש"אני מחליטה, (לא נשמע)". זה כואב, זה
21 כואב. אני כל כך מבינה את אח שלי שזה כואב לו.

ר. ב. :

22 **זה פיתרון טיפשי לבעיה הרבה יותר קטנה. (לא נשמע) במקום**
23 **המנוחה על מי לצוות.**

כב' השופט :

24 הבעיה הקטנה או הגדולה, זו בעיניים של אימא שלי ואני
25 מודיעה שאימא שלי ואני לא ראינו את אשתו של אחי באותם
26 עיניים. לאימא שלי שהייתה טיפוס כזה זה היה שחור-לבן, זה
27 היה היא לא תהיה חלק מהמשפחה".

ר. ב. :

31 מעדותה של התובעת 2 בפרוטוקול הדיון מיום 3/3/2016, בעמ' 108-113 :

32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 האם סבתך הביעה בפניך אי שביעות רצון מהיחסים בין אביך : עו"ד כהן
2 לל, אמרת לא. עכשיו את כותבת שכן.
3 אמרתי פעמיים שכן. : ל. ס.
4 כל מה שאתה אומר, אני סופר פציעות. החלטתי לחקור, : עו"ד כהן
5 הכול רשום, עד שאני לא אשאל את כל השאלות, אני לא
6 אסיים. עכשיו, בסעיף 31 את אורמת: אין ברצוני לפגוע
7 במערכת היחסים של אבי עם אשתו, כפי האמור לעיל, סבתי
8 לא שבעה נחת מקשריו של אבי עם ל., אותה הכירה טרם נודע
9 לה על קשריו של אבי עימה. אז עוד הפעם, מאיפה את יודעת
10 את זה שהיא לא שבעה...
11 במשך שנים, סבתא שלי אמרה, הייתה מתלוננת על זה של. : ל. ס.
12 מתלבשת כמו כל מיני דברים שהרבה לפני שהם היו ביחד.
13 תודה לאל, ישתבח שמו. : עו"ד כהן
14 שאלת שאלה וקיבלת תשובה. : ל. ס.
15 אז במשך שנים, סבתך המנוחה התלוננה בפניך על ל.. : עו"ד כהן
16 לא בפני, המשפחה, זה היה דובר על זה של. מתלבשת כמו כל : ל. ס.
17 מיני דברים, גם אבא היה אומר את זה.
18 למה לא כתבת בתצהיר שזה היה? : עו"ד כהן
19 כתבתי... : ל. ס.
20 ערך דין כהן, הלאה. : כב' השופט
21 שאין ברצוני לפגוע במערכת היחסים, אתה הבאת אותי להגיד : ל. ס.
22 את זה.
23 טוב. עכשיו באותן פעמים שסבתך התלוננה, הביעה אי : עו"ד כהן
24 שביעות רצון על ל., מה את השבת, מה ענית לה?
25 זה לא היה משהו שישבנו שתינו ודיברנו כל הזמן. זה משהו כמו : ל. ס.
26 שאתה אומר, אי שביעות רצון, אני מדברת איתך על זה שכמו
27 שאתה אומר, כמו שכשהורים שלי שהיו נשואים, הם היו
28 מדברים על איך ל. הייתה מתלבשת.
29 זה רק מה שהפריע לסבתא? : עו"ד כהן
30 לא, אבל זה היה הרושם הראשוני שלה עוד מפעם, כשההורים : ל. ס.
31 שלי היו נשואים.
32 והרושם האחרוני? הרושם הראשוני בגדים, מה הרושם... : עו"ד כהן

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 אני אומרת שהיא לא הסכימה שהיא תיכנס אליה הביתה. ל. ס.
2 (לא נשמע). עו"ד כהן:
3 לא, באופן כללי היא לא אהבה אותה. ל. ס.
4 למה? עו"ד כהן:
5 תשאל את סבתא. ל. ס.
6 את לא שאלת אותה אף פעם? עו"ד כהן:
7 אני יודעת למה אני, אני לא צריכה סיבות אחרות". ל. ס.

8
9 מעדותו של עורך הצוואה, עורך-הדין ס. לפרוטוקול הדיון מיום 30/11/2015, בעמ'
10 : 78

11 "כב' השופט: ובכל זאת, הרי אדוני כבן משפחה שנים, לא אומר לה: למה
12 את כל כך נגד? מה עשתה לך זאת או מה עשה לך זה?

13 עו"ד ס. היא השתמשה בביטוי מאוד מאוד חריף. ש"אני לא אקבל את
14 האישה הזו במשפחה, לעולם לא אקבל אותה". אני לא הבנתי
15 למה אבל זה היה הביטוי שלה.

16 כב' השופט: היא הכירה אותה.
17 עו"ד ס. סליחה?

18 כב' השופט: היא הכירה אותה, את ל..
19 עו"ד ס. היא הכירה, בוודאי".

20
21 במצב דברים זה, תוכן הצוואה משקף רצון, כוונה ומחשבה של אדם.

22
23 71. אין ספק כי כשמדובר בצוואה בפני עורך דין ובפני שני עדים, עדותם של אלו הינה עדות
24 מהותית ביותר. תפקידו של עורך הדין עורך הצוואה ככזה שהוא היחיד למעשה היכול
25 לשפוך אור על אירוע עריכת הצוואה וחתמתה (וראה: בש"א (ת"א) 15465/06 זלצמן נ'
26 בלופרב ואח' {פמ"מ – 16/2/2009}).

27
28 72. בעניין שבפני וכפי שעולה מעדותו של עורך הצוואה בנוגע לנסיבות עריכת הצוואה, הרי
29 שניסה להניא את המנוחה ולשכנעה שלא לעשות את שעשתה. וכך הדברים בפרוטוקול
30 הדיון מיום 30/11/2015, בעמ' 75-77:

31
32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 **עו"ד סידי:** עו"ד ס., תספר בבקשה לבית המשפט את הרקע לצוואה מיום
2 17.3.2014 שערכה המנוחה ו. ס..
- 3 **עו"ד ס.:** ו. ס. היא גיסתי והיא ביקשה ממני לעשות צוואה חדשה ושבה
4 היא תוריש את רכושה, מחציתו לביתה ר., אחיינית שלי. רבע
5 לנכדה, רבע לכל אחת מהנכדות של ו., לל. וח..
- 6 **כב' השופט:** היא שינתה צוואה קודמת?
7 היא שינתה צוואה קודמת שנעשתה במשרד (לא נשמע).
- 8 **עו"ד סידי:** מ. פירון ושות'. עכשיו בוא תספר לנו את הרקע מה היו
9 השיחות בינך לבין ו., הרי היא הייתה קרובה משפחה שלך,
10 היא גיסתך, היא אשת אחיך המנוח.
11 כן, היא הייתה גיסתי בערך 70 שנה.
12 **עו"ד סידי:** 70 שנה זה אנחנו... כן.
13 **עו"ד ס.:** היא לא הייתה מרוצה מהקשר שנוצר, קשר בין הבן שלה ג'.
14 לבין האישה שהוא עמד להיות בעלה. היא לא הייתה מוכנה
15 שהרכוש שלה יעבור לבן וכך גם אל כלתו, והיא ביקשה ממני
16 לשנות את הצוואה, ולכתוב בה שמחצית מרכושה עובר לביתה
17 ר. ורבע לל. ורבע לח.. וביקשה שאני אכין צוואה בהתאם
18 לדרישות.
- 19 **עו"ד סידי:** מה אתה אמרת לה בהקשר הזה? הייתה התנגדות מצדך
20 בהתחלה או לא? היה סיג ושיח ביניכם או שזה עבר חלק?
21 אני אמרתי לה שתחשוב עוד פעם ותשקול אם בכל זאת היא
22 עומדת על כך ואחרי יומיים-שלושה היא צלצלה עוד פעם אלי
23 והיא אמרה שהיא עומדת על ההוראה שנתנה לי יומיים לפני
24 זה, ושהיא רוצה שאני אכין את הצוואה והיא תבוא למשרד
25 לחתום על הצוואה.
- 26 **כב' השופט:** האם אדוני מכיר את זה או שזה בכלל לא היה בדיון ביניכם.
27 אני חוזר, אני אמרתי לה שזאת החלטה שצריך לחשוב
28 עליה וביקשתי ממנה שקודם כל תחשוב ואם היא
29 תחליט בסופו של דבר לעשות את הצוואה, לתקן את
30 הצוואה – שתגיד לי, ואני אעשה את זה בשבילה.
31 ואחרי כמה ימים היא טלפנה והיא אמרה שהיא עומדת
32 על כך שאני אעשה את התיקון לצוואה."

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

ובעמ' 80-81 :

- 1
2
3 **עו"ד סידי:** עכשיו תאמר לי, כשו. הגיעה למשרדך, תספר לי איך... את
4 נסיבות כתיבת הצוואה, מה היה, איך התפתחה כתיבת
5 הצוואה.
6 **עו"ד ס.:** טוב, היא ביקשה ממני לכתוב את הצוואה, כמה ימים לפני זה.
7 **עו"ד סידי:** כן.
8 **עו"ד ס.:** כשאני מזכיר שהפניתי את תשומת לבה, היא שלמה עם הצוואה
9 החדשה, וכשהיא אמרה שהיא שלמה, היא טלפנה, דיברה איתי
10 עוד פעם, והיא אמרה שהיא רוצה לבוא ביום מסוים למשרד,
11 שהצוואה תהיה מוכנה והיא רוצה לחתום.
12 **עו"ד סידי:** הבנתי, ואז היא הגיעה למשרד, כן?
13 **עו"ד ס.:** כן.
14 **עו"ד סידי:** ו. כתבה, קראה עברית?
15 **עו"ד כהן:** עו"ד סידי, אתה יודע, אני לא מתנגד, אבל אתה חקירה
16 ראשית.
17 **עו"ד סידי:** אתה צודק.
18 **עו"ד כהן:** אז קצת יותר... אנחנו עברנו...
19 **כב' השופט:** קצת תדריך פחות.
20 **עו"ד כהן:** קצת תדריך פחות, אנחנו עברנו לאווירה נעימה, אז אני לא
21 רוצה...
22 **עו"ד סידי:** אתה צודק, אני מבקש ממך סליחה מאוד גדולה, אם אתה פונה
23 אלי, פעם ראשונה שאתה מדבר איתי, (לא נשמע).
24 **עו"ד כהן:** אוקיי.
25 **עו"ד ס.:** עו"ד ס., בוא תספר לנו על היום שו. הגיעה למשרדך. תספר
26 לנו מה קרה, איך התפתחה השיחה, תספר לנו מה היה.
27 **עו"ד ס.:** אנחנו קבענו בטלפון שהיא תבוא למשרד בתאריך זה וזה בשעה
28 זאת וזאת.
29 **עו"ד סידי:** כן.
30 **עו"ד ס.:** ושהצוואה תהיה מוכנה, ושתבוא לחתום. ואז היא באה
31 למשרד, ישבה אצלי בחדר, שאלתי אותה עוד פעם אם היא
32 שלמה עם הצוואה החדשה, עם התיקון של הצוואה יותר נכון

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 והיא אמרה שהיא שלמה והיא עומדת על כך שהיא רוצה
2 לחתום. לפני שהיא חתמה, שאלתי אותה.
3 עו"ד סידי: עכשיו, בוא תספר לי בבקשה איך הגיעו הנתונים של הצוואה
4 אליך.
5 עו"ד ס.: ו. אמרה לי מה לכתוב.
6 עו"ד סידי: ו. אמרה לך מה לכתוב?
7 עו"ד ס.: לפני היום שהיא באה.
8 עו"ד סידי: הבנתי, אוקיי. ואז מדוע אתה לא חתמת על הצוואה כעד
9 למשל?
10 עו"ד ס.: משום שאני חשבת שאני כתבתי את הצוואה אז שהעדים יהיו
11 שני עדים אחרים.
12 עו"ד סידי: שני עדים אחרים. הבנתי, ומי היה נוכח בחדר בעת שו. חתמה
13 על הצוואה? תפרט לנו.
14 עו"ד ס.: אני, ו. ושתי המזכירות מהמשרד שלי.
15 עו"ד סידי: איך היה הטקס? תספר לבית המשפט.
16 עו"ד ס.: המזכירה הראשית, זאת שהעידה, ביקשה מו. להזדהות עם
17 תעודת זהות, ו. נתנה לה את תעודת הזהות, היא בדקה את
18 תעודת הזהות, נתנה למזכירה השנייה שגם תבדוק את תעודת
19 הזהות ואחר כך ו. חתמה ושתי העדות חתמו גם כן.
20 עו"ד סידי: הבנתי. ו. אמרה משהו בקשר לצוואה? היא דיברה משהו?
21 עו"ד ס.: לא, היא קראה את הצוואה וחתמה".
22
23 73. שוכנעתי מגרסתו של עורך הדין ס., אשר הינו עד אובייקטיבי, אינו בעל אינטרס
24 בתוצאת ההליך ואין לו העדפה למי מהצדדים. עורך הדין ס. שוחח עם המנוחה,
25 נפגש עימה וערך עבורה את צוואתה האחרונה כמו גם את זו הקודמת. גירסתו
26 מהימנה עלי ואני נותן בה אמון מלא.
27
28 74. לעניין הטענה כי הצוואה נערכה מחמת אונס, איום –הרי שמצווה העושה צוואה
29 בנסיבות אלו, מודע ללחץ החיצוני המופעל עליו לכתוב צוואה שהוראותיה אינן
30 תואמות את רצונו האמיתי. צוואתו זו נערכת חרף מודעותו בשל אותו לחץ חיצוני
31 המופעל עליו. (ראה: שוחט, גולדברג ופלומין, דיני ירושה ועיזבון בעמ' 103).
32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 מהנסיבות כפי שהובאו בפני, לא התרשמתי כי על המנוחה הופעל לחץ כלשהו,
2 שהרי נאמר רבות כי היתה דעתנית, ולמרות שנעשו ניסיונות לשכנעה אחרת, עמדה
3 היא בשלה על רצונה.
4
5 75. עורך הצוואה העיד כי המנוחה היא שיזמה את השינוי בצוואה החדשה מזו
6 הקודמת שערכה. כל רצונה היה שלה וכל שרצתה הוא שרכושה לא יעבור לכלתו
7 של בנה (הנתבע 1) וזאת בשל חוסר אהדתה (ב"לשון המעטה") אליה, וכך גם
8 מהעדויות כפי שעלו.
9
10 76. הנתבע 1 לא הצליח להוכיח כי התובעות ו/או הנתבעת 2 איימו, כפו או אנסו את
11 המנוחה לערוך את הצוואה האחרונה כפי הוראותיה. לא הוגשה כל ראיה או
12 נשמעה עדות בעניין עילה זו.
13
14 77. מכאן המסקנה שמחשבתה ומעשיה היו במודע ובהכרה מלאה ואני דוחה את טענתו
15 זו של הנתבע 1.
16

שאלת סבירותה של הצוואה

- 17
18
19 78. לכאורה, טבעי הוא כי אדם יצווה את נכסיו לשאר בשרו במתכונת ירושה על-פי דין. עם
20 זאת, עצם האפשרות לצוות מניחה אפשרות לחריגה מהורשה על-פי דין, כאשר הרצון
21 לשנות עשוי להיות מוסבר מנסיבות חיי המצווה והיחסים עם ילדיו במיוחד.
22
23 79. בפרשת **מרום**, לעיל, מפנה כב' השופט מצא למבחן הגיונה של הצוואה. על-פי מבחן זה,
24 בכדי לקבוע האם הצוואה משקפת את רצונו האמיתי של המצווה, יש לבחון האם הצוואה
25 סבירה על-פי הבנת השופט את הגיונו של המצווה. השופט יוכל לבחון זאת באמצעות
26 הראיות המובאות לפניו:
27
28 "מן הראיות הבאות לפני בית-המשפט, במסגרת הדיון בתוקפה של הצוואה,
29 קרוב שתצטייר בפניו תמונת חיינו של המצווה עובר לכתובת הצוואה, קשריו
30 החברתיים, ערכיו והעדפותיו; ויעלה בידו לבדוק אם הצוואה, מנקודת מבטו
31 המשוערת של המצווה, נראית לכאורה הגיונית. תשובה חיובית לשאלה זו תחזק
32 את ההערכה כי הצוואה משקפת את רצון המצווה (פרשת צוריאנו [38], בעמ' 1075

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 ופרשת מירסקי [22], בעמ' 159). מנגד, כאשר תוכן הצוואה נראה בלתי סביר, יש
2 מקום לבדוק היטב את כשרות הצוואה (פרשת פרל [31], בעמ' 306)".
3
4 81. אין ספק בידי כי מדובר בהשתלשלות של אירועים שהובילה למערכת יחסים כואבת בין
5 הנתבע 1 לתובעות ובין הנתבע 1 לנתבעת 2, עד שאלו יצרו נתק בין הצדדים. התרשמתי
6 מעדותה האמינה והכואבת של הנתבעת 2 כפי שהעידה בפרוטוקול הדיון מיום 1/12/15
7 בעמ' 155 :
8
9 **"כב' השופט:** אימא הלכה לבית עולמה, הצוואה התגלתה, לכאורה הייתי
10 מצפה שהדבר הכי פשוט שתעשי זה שתרימו טלפון זה לזו וזו
11 לזה, תשבו באיזה שהוא מקום ותגידו: טוב, מה אנחנו עושים
12 עכשיו עם הסיטואציה שארעה.
13 **ר. ב.:** נכון, נכון
14 **כב' השופט:** זה קרה, זה קרה?
15 **ר. ב.:** לא, ופה קטע מאוד כואב, אולי, אולי זה היה יכול לקרות, והיו
16 שניסו, דוד שלי, של אח של אימא שניסה לדבר איתו, שאולי
17 הוא ידבר עם הבנות, איתי. איתי בכלל הוא לא היה מוכן לדבר,
18 אולי עם הבנות.
19 **כב' השופט:** הבנות זו סוגיה אחרת, הרבה יותר מורכבת.
20 **ר. ב.:** הוא אמר: אני אדבר עם כולם בבית משפט. אבל לפני זה, בדיוק
21 לשאלה של אדוני, בתום השבעה כשעלינו לקבר, אחי הקריא
22 מדף נייר משהו שאני חשבתי הרבה על מה שהוא כתב וזה לא
23 הסגנון שלו, אבל זה נשמע מדם ליבו, והוא אמר: אם אימא
24 ויתרה עלי, אז אני מוותר עליה, אבל אני מקים עכשיו משפחה
25 חדשה ואתם לא המשפחה שלי ואל תפנו אלי, והוא הסתכל
26 אלי, הסתכל על הבנות שלו, "אפילו אם יקרה לכן משהו, שלא
27 תעזו, אפילו לא מסרון, גם אם אני לא יודע מה קורה לכן".
28 עכשיו, אני מכירה את אחי, הוא גם שחור לבן, וכשהוא אומר
29 את זה, אין עם מי לדבר. היו ניסיונות, הדיבור הוא לא איתי,
30 הדיבור צריך להיות עם הבנות. אם הייתי מבקשת, אם הייתי
31 מאמינה שהיה מקום לדבר, הייתי עושה את זה".
32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 אשר לטיב היחסים בין הנתבע 1 למנוחה, התרשמתי שהיחסים היו טובים מאוד, אך אלו
2 נסדקו כתוצאה מ"כניסתה" של רעייתו החדשה למערכת המשפחתית ואף אולי הכעיסה את
3 המנוחה משהודיע הנתבע 1 על נישואיו עמה. בנסיבות אלו, קשה לומר כי צוואת המנוחה
4 אשר מדירה את הנתבע 1 מעיזבונה ואולי בדרך זו את רעייתו החדשה, אינה בלתי סבירה
5 בראייתה של המנוחה.
6
- 7 הנתבע 1 מצידו טען אחרת. מתאר בעדותו כי המנוחה שמחה על בשורת נישואיו, קיבלה את
8 רעייתו ואף מתאר מערכת יחסים טובה ביניהם. כל זאת עד אשר התובעות והנתבעת 2
9 "הרעילו" את המנוחה כנגדו, דבר שבסופו של יום הביא לנישולו מצוואתה. אלא שאני
10 שוכנעתי כי המנוחה סלדה מרעייתו החדשה של בנה כדי כך שהביאה לתוצאה הנקובה
11 בצוואה.
12
- 13 הגם שמדובר בצוואה בה המנוחה הדירה את הנתבע 1 מכל עיזבונה, אם כי לא ציינה זאת
14 מפורשות אלא בדרך של הורשת עיזבונה לבנותיו, אין המדובר באי סבירות קיצונית שיש
15 בה כדי להעיד על קיומה של השפעה בלתי הוגנת, ולאור מערכת היחסים שנוצרה, לא ניתן
16 לטעון כי מדובר בצוואה בלתי סבירה על-פי נקודת מבטה של המנוחה.
17
- 18 בנסיבות העניין, לנוכח כשרותה של המנוחה, צלילותה, דעתנותה ורצונה בעריכת צוואה
19 חדשה, לא מצאתי כי יש בכך כדי להעיד כי הצוואה בלתי הגיונית או בלתי סבירה או כדי
20 לבסס ממצא בנוגע להשפעה פסולה מצד התובעות ו/או הנתבעת 2 על המנוחה.
21
- 22 עיננו הרואות כי הנתבע עצמו הודה כי המנוחה, על אף גילה המתקדם, הייתה, אף בסמוך
23 לעריכת צוואתה האחרונה, עצמאית לחלוטין. כמו כן המנוחה ידעה לעמוד על דעתה
24 והתובעת לא כפתה עליה את דעתה. עובדות אלו מרחיקות את סבירותה של השפעה בלתי
25 הוגנת מצידן של התובעות ו/או הנתבעת 2 על המנוחה, שכן בענייננו לא נתקיימו כלל
26 הסימנים "הקלאסיים" המעידים או מרמזים על היתכנותה של השפעה כזו.
27
- 28 במצב דברים זה, בו הנתבע 1 עצמו מודה כי הטענה להשפעה בלתי הוגנת נסמכת על
29 תחושותיו והשערותיו בלבד, ומשאין ראיות ישירות לקיומה של השפעה זו, על הנתבע להניח
30 בפני בית המשפט כמות ראיות נסיבתיות משמעותיות שממנה עולה מסקנה מבוססת
31 וממשית לקיומה של השפעה בלתי הוגנת.
32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

88. בעניין שבפני, לאחר בחינת טענות הנתבע 1, בחינת מכלול הראיות והעדויות אשר הונחו בפני בית המשפט ובשים לב למבחנים שהותוו בפרשת מרום אשר מסייעים לבית המשפט לעמוד על קיומה של השפעה בלתי הוגנת, לא מצאתי כי הנתבע הצליח להרים הנטל להוכיח כי צוואתה האחרונה של המנוחה, נערכה מתוך איום, אונס או מתוך השפעה בלתי הוגנת של התובעות ו/או הנתבעת 2 על המנוחה ולאור כל זאת, אני דוחה את טענתו לעניין דבר זה.

6 יחסי תלות בין המוריש והנהנה

89. באשר ליחסי תלות בין המוריש והנהנה, נקבעו בפסיקה כללים מנחים לשם קביעת קיומם של יחסי תלות בהם ישנה השתעבדות רצונו של אדם לאדם אחר שהוא תלוי בו, המצדיקים מתן סעד של ביטול פעולה משפטית כמו צוואה למשל, או הוראות מזכות בצוואה, פעולה שבוצעה תוך כדי תלות זו. וכך נפסק:

11 "לשם קביעת קיומם של יחסי תלות מהסוג האמור, על בית המשפט לבחון באופן
12 קפדני אם העובדות מצביעות לכאורה על רצון לגיטימי לגמול למי שהיטיב עם
13 המצווה, או שמא הנסיבות מעוררות חשד בדבר היעדר רצון עצמאי בשל אותה
14 תלות. המצב הפיזי, המנטאלי והנפשי של המצווה, מידת ניתוקו מאנשים אחרים
15 או טיב קשריו עם אחרים - כל אלה נסיבות היכולות ללמד לכאורה על השתעבדות
16 רצונו לאדם שהוא תלוי בו". (ראה: 5500/94 בלאו נ' פרידמן פ"ד (3) (384) פמ"מ –
17 19/11/1996).

90. נסיבות המצביעות על השפעה בלתי הוגנת הן בין השאר תלות מקיפה ויסודית של אדם בזולתו, היקף התלות ועומקה, גילו, מצבו הבריאותי ומצבו הנפשי של המצווה, הנסיבות האופפות את עריכת הצוואה ועוד. הוכחת תלות והשפעה בלתי הוגנת יש בהן כדי לבטל הורשה שניתנה לאדם שבו תלוי המצווה. כל אלה קיבלו משקל נכבד משנבדקה הקמת חזקת השפעה בלתי הוגנת שהעבירה את הנטל להוכיח היעדר השפעה בלתי הוגנת אל המבקש לקיים את הצוואה ולא על מי שמבקש לבטל את הוראות הצוואה. (וראה: ע"א 423/75 בן נון בענין צוואת אסתר אלבכרי נ' ריכטר ואח', לא(1) 372 פמ"מ – 14/11/1976). היינו, תלות עמוקה ומקיפה, היה ותוכח, משנה את נטלי ההוכחה.

91. על בית המשפט לשים דגש ולבחון האם מתקיימת אי הגינות בהשפעה אשר באה כתוצר של אופי מערכת היחסים שבין הנהנה למצווה, שכן, כאמור, לא קיומה של ההשפעה כשלעצמה הוא הפוסל את הצוואה, אלא קיומו של יסוד בלתי הוגן בה, שעיקרו ניצול תלותו וחולשתו

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 של המצווה לטובתו של הנהנה. יסוד אי ההגינות שבהשפעה נלמד מנסיבות הפעלתה ולא
2 דווקא בשל מטרת המעשה, או בשל התוצאות שאותן מבקש המשפיע להשיג.
3 לא תוכנה של הצוואה הוא הקובע את קיומה של השפעה בלתי הוגנת, אלא נסיבות עריכתה
4 והליכי עריכתה. (ראה: שוחט, גולדברג, פלומין, דיני ירושה ועזבון – מהדורה שישית
5 מורחבת, 2006 בעמ' 101).
- 6
- 7 92. כעולה מן הפסיקה, קיימים מקרים שבהם שאלת התלות של המנוח בנהנה היא חזות הכול,
8 והכול תלוי במידת התלות, וישנם מקרים שבהם חולשתו של המנוח והיותו נתון להשפעה
9 בקלות מהווים אלמנט מכריע. יש שקרבה משפחתית בצירוף תלות הכריעו את הכף, ויש
10 שמצב גופני ונפשי של חולשה בצירוף תלות עשו זאת.
- 11
- 12 93. הנתבע 1 טען בעדותו אשר נתבררה בפני בית המשפט ובהמשך בסיכומיו, על נסיבות
13 המצביעות על כך כי למנוחה היו כביכול יחסי תלות עם התובעות ו/או הנתבעת 2 – הזוכות
14 על-פי צוואתה. אך נזכור שבה במידה היו למנוחה יחסי "תלות" עם הנתבע 1, בנה ורופאה
15 האישי גם יחד.
- 16
- 17 94. ניתן לומר כי המנוחה היתה קשורה למשפחתה, מוקפת במכריה הן בשמחות משפחתיות
18 ובחגים והן ביומיום, בתדירות כזו או אחרת. אף לא אחד מאלו ובפרט התובעות ו/או
19 הנתבעת 2 עשה כדי להרחיקה מהנתבע 1 ורעייתו או לנתקה ולבודדה מאלו.
20 ההפך הוא, הנתבע 1 הוא בעצמו אשר הביא למצב זה. וכעולה מהעדויות בפרוטוקול הדיון
21 מיום 30/11/2016, בעמ' 48:
- 22
- 23 בשביל זה ביקרתי אותה כל יום. : ג'.ס.
24 עכשיו בוא תאשר לי ככה, כל יום ביקרת, כל יום ביקרת.
25 עד, עד שהיא הטיחה בי את מה שהיא הטיחה בי ואז נשארתי : ג'.ס.
26 לויאלי, באתי פעמיים בשבוע, דיברתי איתה בטלפון כל יום".
27 : ג'.ס.
28 : ג'.ס.
29 מותר לך להיות בקשר, זה לא הופך אותך ללא בודד. הייתי בא
30 לאימא שלי, המנעולים סגורים. אני אומר לה: למה את לא
31 פותחת? היא אומרת: אף אחד לא בא, מי יכול להיות בבית?
32 אחותי באה פעם בשבוע, אלה באו פעם בשבועיים, אני שם כל
יום, אתה מספר לי על בדידות. אני יודע מה זה בדידות".

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

ובעמ' 63 :

- 1
- 2 **תאמר לי בבקשה, איזה תלות פיתחה אימא שלך בבנות שלך?** **עו"ד סידני:**
- 3 התלות היא על נוכחותן במקומה. **ג'.ס.:**
- 4 **מה?** **עו"ד סידני:**
- 5 על נוכחותן במקומי. הן למעשה באות, אני מוציאים אותי **ג'.ס.:**
- 6 החוצה, מוציאים אותי החוצה, משאירים לי פגישות שלמעשה
- 7 מתחילתן ועד סופן זה ויכוח אחד גדול שבמהלכן הן כל הזמן
- 8 שם, הן מבקרות אותה, הן באות ליום הולדת, אחותי מטפלת
- 9 בכל העניינים, כי הוציאו אותי החוצה, סופית מה שנקרא
- 10 לגמרי הוציאו אותי החוצה ואז הבמה שלהן. הן לקחו את
- 11 הבמה, הן באות, הן יושבות: תראי, ג'. הלך, ג'. כבר לא מבקר
- 12 כמו פעם, עכשיו אנחנו. זו התלות, זו שלישייה שבה הוציאו
- 13 אותי ונכנסה פנימה ודחפה אותי החוצה גם "אללה, בוא ניקח
- 14 לך גם את הכסף".
- 15 **כב' השופט:** **וכל זה כי הן לא אהבו את ל.**
- 16 מסתבר. **ג'.ס.:**
- 17 **עכשיו תראה, אתה נמצא שם פעמיים בשבוע, אתה אומר, והן** **עו"ד סידני:**
- 18 **באיזה תדירות הן נמצאו שם?**
- 19 על בסיס יומי, לדעתי. לדעתי". **ג'.ס.:**
- 20
- 21
- 22 95. אף גילה ועצם היותה קשישה, אשר הביאו אותה להיותה תלוייה במידת מסויימת בפעולות
- 23 שגרתיות כמו הסעות וכו', אלו אינן מהוות תלות כה מקיפה המגיעה לכדי השפעה בלתי
- 24 הוגנת, תוך ניצול תלות זו והכתבה למנוחה שתוריש את שתוריש ולמי, תוך שדעתה אינה
- 25 מקבלת ביטוי בצוואתה.
- 26
- 27 96. כפי שהעיד עורך הצוואה עורך הדין ס., המנוחה היתה דעתנית, שינתה את צוואתה במודע
- 28 ואף הסבירה לו את סיבתה ורצונה למעשה זה. העידה גם אחת משתי עדות הצוואה באשר
- 29 להתרחשות חתימת המנוחה על גבי הצוואה כי המנוחה שהתה לבדה. וכך העידה הגב' י. ש.
- 30 בפרוטוקול הדיון מיום 30/11/2016, בעמ' 70 :
- 31
- 32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 **עו"ד סידי:** ואת אישרת, היא אמרה משהו? באיזה מצב היא הייתה? היום
- 2 היא מנוחה כבר, באיזה מצב היא הייתה?
- 3 נראה לי בסדר, זה... **י. ש.:**
- 4 **עו"ד סידי:** כן?
- 5 לא נראתה לי שום... נראתה לי בסדר גמור. **י. ש.:**
- 6 **עו"ד סידי:** כן? כמה הייתם בחדר, את יכולה לתאר לנו מי היה בחדר?
- 7 זה היה מזמן, אבל לדעתי היינו ח., ו. וא. גם הייתה – העדה **י. ש.:**
- 8 השנייה. שהיא גם מזכירה במשרד. וזהו.
- 9 **עו"ד סידי:** בנוכחות מי היא חתמה, המנוחה?
- 10 בנוכחותי. **י. ש.:**
- 11 **עו"ד סידי:** ומי עוד?
- 12 א... **י. ש.:**
- 13
- 14 ובעמ' 73:
- 15 **עו"ד כהן:** של גברת... ובחדר היו רק את, עורך דין ח. ס.?
- 16 וא... **י. ש.:**
- 17 **עו"ד כהן:** וא.. זה בטוחה ב- 100%?
- 18 כן. **י. ש.:**
- 19 **עו"ד כהן:** שאף אחד לא היה בחדר? אז תעני לי.
- 20 כן, אני בטוחה. **י. ש.:**
- 21 **עו"ד כהן:** לא, את עושה בראש.
- 22 כן, כן... **י. ש.:**
- 23
- 24 97. מכל העדויות והראיות כפי שהובאו בפני בעניין מצבה של המנוחה, שעה ששינתה את
- 25 צוואתה הראשונה וציוותה את החלק שהועידה תחילה לבנה הוא הנתבע 1, לבנותיו /
- 26 נכדותיה, הן התובעות, אומר בכנות כי לא מצאתי כי התקיימו יחסי תלות בין המנוחה לבין
- 27 התובעות ו/או
- 28 הנתבעת 2 ובוודאי לא כאלו המקימים החזקה בדבר השפעה בלתי הוגנת או המובילות
- 29 לשינוי צוואת המנוחה בעקבות יחסים אלו ומשכך, דין טענת הנתבע 1 להידחות.
- 30
- 31 **תחבולה או תרמית**
- 32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 98. סעיף 30 לחוק הירושה מורה: "הוראת צוואה שנעשתה מחמת... תחבולה או תרמית -
2 בטלה".
- 3 99. מה הן ה"תחבולה" ו"התרמית"?
4 המחוקק סתם ולא פירש משמעותן של ה"תחבולה" וה"תרמית", ונראה כי ביקש להותיר
5 גמישות בפרשנותם של ביטויים אלו, השגורים בפי הבריות, מבלי לקבעם במסמרות. מכל
6 מקום דומה כי עניינן של התחבולה והתרמית אחד הוא - היצג כוזב של עובדה כלפי
7 המרומה.
8 ובמה שונה ה"תחבולה" מן ה"תרמית"? דומה כי זו באה להוסיף על התרמית ולאפשר
9 פסילת צוואה אף במקרים שאינם בגדר אונס או תרמית מוחלטים, כפי שצויין בדברי
10 ההסבר להצעת החוק מתשי"ב -
11
- 12 "המגמה להבטיח במידה שלמה ביותר את חופש הפעולה של המצווה
13 הביאה להוספת מושג זה. יתכן שלא נשאר שטח רחב בין איום ואונס לפי
14 סע' זה מצד אחד ותרמית מצד שני; אך מוטב להבהיר שהצוואה תתבטל
15 גם במקרים שהם ספק אונס ספק תרמית..."
- 16
- 17 100. במעשה התחבולה אין נדרש שהמתחבל ידע שאין אמת בדבריו אלא די בכך שיציג את
18 העובדות הכוזבות בפני המצווה מבלי שבדקם כראוי ומתוך ידיעה כי המצג כפי שהוא יכול
19 שישפיע עליו בכתיבת צוואתו. יחד עם זאת, אין לשכוח כי עסקינן ב"תחבולה" - היינו
20 התנהגות שאינה שיגרתית ותמימה ואשר תכליתה להשפיע על גמירות דעתו של המצווה. לא
21 כל הצגת מידע לפני מצווה תהווה מעשה "תחבולה" וודאי שאין כך הדברים כאשר עסקינן
22 במידע אשר המצווה יכול לבחון מהותו וטיבו בנקל ויש בידי היכולת להסיק מסקנות
23 מושכלות וענייניות לאחר בחינתו של אותו מידע. (וראה: תע (כ"ס) 4461/06 ר.ר. נ' י.ר.
24 {פמ"מ – 11/3/2009}).
- 25
- 26 101. יורש הנוקט בתחבולה מפר את כללי התחרות בין מועמדים לקבלת ירושה, ודיני הירושה
27 מביאים לשלילת זכותו כיוורש. ההתערבות של היורש הנוקט בתחבולה היא התערבות בלתי
28 לגיטימית ופסולה במהלך התחרות על רצונו הטוב של המוריש, ועל כן החוק שולל ממנו את
29 טובת ההנאה בה זכה לפי הצוואה. (וראה: תע (ת"א) 107173/04 עיזבון המנוח אוליניק ז"ל
30 נ' זהבית {פמ"מ – 10/12/2006}).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

102. טוען הנתבע 1 כי התובעות ו/או הנתבעת 2 "הרעילו" את המנוחה ומילאו את ראשה בדברים כנגדו וכנגד רעייתו ומשכך גרמו לה לנשלו מירושתה.

103. הן בתצהירו והן בעדותו טוען כי קשריו עם המנוחה היו הדוקים וקרובים. אף לאחר שבישר לה על נישואיו לרעייתו, שמחה היא בשמחתו ואלמלא אותה "קנונייה" שנעשתה בתחבולה ובתרמית שקשרו התובעות יחד עם הנתבעת 2, הרי שהמנוחה לא היתה משנה את צוואתה ומדירה אותו מעיזבונה.

ומעדותו לפרוטוקול הדיון מיום 30/11/2015, בעמ' 43 :

8 **"עו"ד סידי: תפרט בבקשה. תפרט בבקשה, עדות ישירה שאתה יודע על**
9 **השפעה בלתי הוגנת שעשו אחת מבנותיך או שתיהן כלפי**
10 **אימא שלך. תפרט.**

11 **ג'. ס.:** אני אפרט לך בלי שום בעיה. כשאני יושב מול אימא שלי
12 וכשאני חוזר מחוץ לארץ ומודיע לבנות שלי היקרות שאני רוצה
13 להתחתן עם ל., הן טורקות לי את הטלפון. אחותי כנ"ל. אימא
14 שלי ואני יושבים ואני מדבר עם אימא שלי ואימא שלי מדברת
15 הכול בסדר. תוך חודש ימים, באותו מהלך החודש, אימא שלי
16 אומרת: אתה לא סופר את הבנות שלך, אתה לא נותן להם
17 כסף, אתה לא לוקח אותן לכדורגל, ולא מתייחס אליהן ואתה
18 למעשה מחקת אותן מהחיים שלך. אימא שלי לא יכולה לקרוא
19 את זה מהעיתון, מישהו צריך לתת לה את האינפורמציה, ואני
20 אומר לבנות שלי והבנות שלי אומרות לי: לא דיברנו עם אימא
21 שלך, דיברנו עם אחותך. ואימא שלי אומרת לי: הבנות דיברו
22 איתי. והן הולכות לאחותי ואחותי הולכת לאימא שלי כי אחרת
23 איך אימא שלי יודעת את כל זה?

24 **עו"ד סידי: מאיפה אתה יודע שאחותך הולכת לאימא שלך?**
25 **ג'. ס.:** מאימא שלי.

26 **עו"ד סידי: מאימא שלך אתה אומר?**
27 **ג'. ס.:** הכול.

28 **עו"ד סידי: בבקשה.**
29 **ג'. ס.:** לא צריך להשפיע על צוואה, צריך להשפיע על אישה. אם אתה

30 יושב עם אישה בת 87, עם לוריבן, ואבן, כדורי שינה וקסנקס
31 ועוד כל מיני כדורים, אישה שבירה בת 87 ואומר לה: הבן שלך

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 ככה, והופך אותי בדקה ל-(לא נשמע) לא צריך לדעת את
2 הצוואה, מספיק לקחת אותי ולהפוך אותי לסמרטוט וזה מה
3 שהן עשו. אימא שלי, אצל אימא שלי 60 שנה אני מאחל גם לך,
4 גם לך וגם לכל משפחתך שיהיה להם אבא כמו שהייתי ובן כמו
5 שהייתי. יום יום הייתי אצל אימא שלי כמו ב...
6 **עו"ד סידי, תסביר לי רק דבר אחד, בוא נניח שהן התחילו עם** **כב' השופט:**
7 **טרוניות שלא לשביעות רצונן שאתה תינשא למישהי מחדש.**
8 **מה אחותך בתוך הסרט הזה?**
9 אחותי? אחותי אמרה לי: אם יהיה לך ילד מל, הבנות יהרגו
10 אותך. היא קראה לאשתי פרח, טענה שהיא לא מכירה
11 במשפחה. מה היא לא קשורה? היא חלק מה-(לא נשמע) אחותי
12 הלכה לאימא שלי כי הבנות דיברו עם אחותי, מישהו היה צריך
13 לגשת לאימא שלי, מאיפה יש לאימא שלי את כל האינפורמציה
14 על כמה הבן שלה הוא...
15 **הוא מה?** **כב' השופט:**
16 הוא לא ראוי. הפכו אותי ללא ראוי, אני 60 שנה, (לא נשמע) לא
17 ביקשתי פרס ישראל אבל אל תהפכו אותי לבן ראוי. הפכתי
18 להיות אח לא ראוי. אני הצלתי לך את הבן שלך. אומרים לי פה,
19 העורך דין המכובד שלה, "תחזיר קודם לאחותך את הכסף".
20 אני הצלתי לך ילד. איך את יכולה..."
21
22 ובעמ' 46 :
- 23 **אם אתה לא יודע על קיומה של הצוואה, איך אתה כותב** **עו"ד סידי:**
24 **השפיעו עליה לשנות את צוואתה?**
25 השפיעו עליה, שינו את גישתה. שינו את... סיפרו לה שקרים
26 ורמאויות כדי שהיא בסופו של דבר תעניש אותי על הזכות שלי
27 להתחתן עם ל, על הזכות שלי להמשיך...
28 (מדברים יחד - לא נשמע)
29 **אדוני, אני מבקש להעיר לעו"ד סידי המכובד שהוא שואל** **עו"ד כהן:**
30 **שאלה, שייטן לו לסיים בבקשה, כי אחרי זה אנחנו יודעים מה**
31 **ייצא בפרוטוקול.**
32 **פה כבר לא תהיה שום בעיה, זו הקלטה. כן.** **כב' השופט:**

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 זה יוצא רע מאוד, אדוני, בגלל שזה... עו"ד כהן :
- 2 זאת אומרת, שאתה מסכים איתי שלא השפיעו עליה לשנות עו"ד סידי :
- 3 את צוואתה, זה מינוח לא נכון.
- 4 השפיעו עליה לשנות את הגישה אלי, הענישו אותי בצוואה. זה ג'.ס. :
- 5 העונש שתקעו לי על זה שאני רוצה חיים משלי."
- 6 ובעמ' 51 :
- 7 עו"ד סידי : **באים אליה, באים אליה. היא הייתה בקשר עם ביתה ר.?**
- 8 אני מעריך שכן. ג'.ס. :
- 9 היא הייתה בקשר איתך? עו"ד סידי :
- 10 נכון. ג'.ס. :
- 11 נכון? היא הייתה בקשר עם נכדותיה, ל. וח.?. עו"ד סידי :
- 12 כן. ג'.ס. :
- 13 כן? הן באו לבקר אותה פעם בשבוע, פעם בעשרה ימים? עו"ד סידי :
- 14 הלוואי. ג'.ס. :
- 15 היו מתקשרות אליה? עו"ד סידי :
- 16 אני מעריך שכן. ג'.ס. :
- 17 "הלוואי"? הן לא באו לבקר? עו"ד סידי :
- 18 הן באו כי היא הייתה מצלצלת אליהן : הכנתי לכן אוכל, הכנתי ג'.ס. :
- 19 לכן דמי כיס, הכנתי לכן זה. אז הן באו.
- 20 אז באו, זאת אומרת שהיא הייתה מתקשרת אליהן? עו"ד סידי :
- 21 והיא הייתה מתקשרת אלי, אומרת לי : מה קורה עם הבנות? ג'.ס. :
- 22 שבועיים הן לא היו."
- 23
- 24 מעדותה של הנתבעת 2 לפרוטוקול הדיון מיום 1/12/2015, בעמ' 144 מצטיירת תמונה עו"ד כהן :
- 25 קצת שונה :
- 26 תראי, תאמרי לי בבקשה מה היה הקשר שלך עם ח., בנותיו עו"ד כהן :
- 27 של...
- 28 מתי? ר.ב. :
- 29 בכלל. עו"ד כהן :
- 30 בכלל-בכלל? ר.ב. :
- 31 נניח בוא נאמר בשנה האחרונה, נצמצם. עו"ד כהן :
- 32 בשנה האחרונה? ר.ב. :

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 לחייה של המנוחה כנראה הוא התכוון, ולא לשנה האחרונה
2 מהיום.
3 כן. **עו"ד כהן :**
- 4 בשנה האחרונה וגם קודם לכן, הקשר שלי עם שתי הבנות של
5 אחי היה יחסית רופף, במובן הזה שהיינו נפגשים בשמחות
6 משפחתיות, טלפון למזל טוב ליום הולדת ובשמחות. הקשר שלי
7 עם הבנות, למען האמת, לא היה מי יודע מה.
8 **עו"ד כהן :** מתי הוא התחיל להתהדק? נניח כן, נהיה רציני?
9 אחרי הפטירה של אימא שלי, הקשר התהדק כי הן היו, איך אני
10 אגיד לך? באוויר, באוויר.
11 **עו"ד כהן :** אבל תסבירי מה זה באוויר?
12 באוויר זה לא היה להן עם מי לדבר. היה להן כמובן את אימא
13 שלהן שהיא אשתו הראשונה של אחי, ומעבר לזה, זהו. ואני.
14 **עו"ד כהן :** עכשיו, אני רוצה שתספרי לי האם בפגישות, בביקורים האלה,
15 פגשת את ל. או את ח. שם.
16 לא.
17 **עו"ד כהן :** אף פעם?
18 בפגישות האלה...
19 **עו"ד כהן :** אני אומר לך שאף פעם כשאת באת לבקר את אימך המנוחה,
20 לא הייתה שם לא היא ולא ח..
21 **גב' ב. :** לא, זה גם לא היו שעות שמתאימות.
22 **עו"ד כהן :** לא מתאים שעות או לא, אני אומר לך עובדה, זה נכון?
23 **גב' ב. :** שלא פגשתי אותן.
24 **עו"ד כהן :** לא פגשת אותן.
25 **גב' ב. :** אתה יודע מה? בשביל הספק, אולי פגשתי אותן ואני לא זוכרת,
26 אבל...
27 **עו"ד כהן :** למה עד שפעם אחת את עונה דבר טוב, למה את מקלקלת?
28 **גב' ב. :** כי אני מנסה לענות את האמת. אם קרה שפגשתי אותן, אז
29 פגשתי.
30 **עו"ד כהן :** סליחה גברת ב., את עונה בסדר והכול טוב. האם פעם אחת,
31 אני עכשיו מדבר על תקופת 4 החודשים האלה, האם פעם
32 אחת ואת שתי הנכדות האוהבות, הלכתן ביחד עם סבתא,

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

1 סתם, למסעדה? בית קפה? כן או לא? עכשיו אין לי זמן
2 להרצאות.
3 גב' ב.: ביחד?
4 עו"ד כהן: לא. האם אי פעם באותה תקופה את וח. ול, הגברות ח. ול.,
5 הייתן ביחד עם אימא אצל ח. או ל. בבית?
6 גב' ב.: לא, לא חושבת."

7 ובפרוטוקול הדיון מיום 3/3/2016, בעמ' 56 :

8 עו"ד כהן: עשרות שיחות היה לכם.
9 גב' ב.: לא היה לי עשרות שיחות איתם בכלל, בכלל.
10 עו"ד כהן: בכלל, בכל השנים לא היה לכם שיחות, נכון?
11 גב' ב.: לא, גם בתקופה האחרונה לא היו לי עשרות שיחות, אני לא כל
12 כך פגשתי אותן. הפגישות שלי היו אלה שאמרתי אצל אימא
13 והיו לי גם פגישות עם אחי.
14 עו"ד כהן: אז לא היה לך קשר עם הבנות?
15 גב' ב.: מה?
16 עו"ד כהן: לא היה לך קשר עם הבנות?
17 גב' ב.: היה לי מעט קשר עם הבנות.
18 עו"ד כהן: מעט, מעט.
19 גב' ב.: לא מאוד.
20 עו"ד כהן: פה טלפון.
21 גב' ב.: מעט."

22
23 104. התובעות מצידן לא מכחישות כי שוחחו או הביעו את מורת רוחן מהקשר של אביהן עם
24 רעייתו. שהרי אין איסור על טרונייה או אוזן קשבת ככמוהן בפני בן משפחה קרוב. וכפי
25 שהן מתארות בעדותן, חשו כי רעייתו היא המהווה כחייץ בינן לבין אביהן ובעקבות
26 "כניסתה" לחייו, הרי שזו פגעה במרקם המשפחתי ובטיב יחסיהם.

27 וכך העידה התובעת 2 לפרוטוקול הדיון מיום 3/3/2016, בעמ' 113 :

28 עו"ד כהן: למה את?

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 כי היא סכסכה ביני לבין אבא שלי והרחיקה אותו ממנו, בגלל
2 זה אנחנו יושבים פה, אתה אומר סכסכה, עובדה שאנחנו
3 מסוכסכים.
4 ל. סכסכה בינד ובין אחותך מצד אחד, ובין אביכן?
5 כן. ל. ס.
6 כמה זמן? עו"ד כהן:
7 שלוש שנים כבר, אנחנו הרבה זמן. ל. ס.
8 ואתן כועסות עליו בגלל שהוא... עו"ד כהן:
9 אדוני, לא לסכם עכשיו. תסיים את החקירה. כב' השופט:
10 האם כעסתן על ל. בגלל שחשבתן שהיא סכסכה?
11 כן. ל. ס.
12 איך בא לידי ביטוי הכעס הזה? עו"ד כהן:
13 שלא כל כך רצינו לפגוש אותה. ל. ס.
14 הבנתי. זאת אומרת, שהיה לכם קונפליקט בין אבא... עו"ד כהן:
15 לא, אנחנו אמרנו לאבא שאנחנו לא, נשים את זה בצד, אנחנו
16 עדיין רוצות לפגוש אותו ורוצות זה, והוא התעקש כל הזמן
17 שאם לא נפגשים עם ל. – לא נפגשים.
18 אז אפשר לסכם ולומר, הרבה שאלות שהכעס של אביך מהיום עו"ד כהן:
19 שנודע לכן שהוא בקשר עם ל....
20 לא מהיום. ל. ס.
21 אלא? עו"ד כהן:
22 אנחנו מאוד שמחנו בשבילו שהוא לא לבד, אחרי שהוא, לא
23 התגרש, אבל אחרי שהוא... מאושר וטוב לו. ואחר כך, כשזה
24 פגע בנו, אז כעסנו. ממש שמחנו בשבילו שטוב לו, זה ממש לא
25 נכון מה שאתה אומר. ל. ס.

26 ובעמ' 125 באותו דיון :

- 27 טוב. עכשיו באותן פעמים שסבתך התלוננה, הביעה אי
28 שביעות רצון על ל., מה את השבת, מה ענית לה? עו"ד כהן:
29 זה לא היה משהו שישבנו שתינו ודיברנו כל הזמן. זה משהו כמו
30 שאתה אומר, אי שביעות רצון, אני מדברת איתך על זה שכמו
31 שאתה אומר, כמו שכשהורים שלי שהיו נשואים, הם היו ל. ס.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

1 מדברים על איך ל. הייתה מתלבשת".

2 ובעמ' 126 באותו דיון :

3 יחס. "ל.ס. :

4 יחס, הבנתי. אז כעסתן עליו נורא. שפתאום הוא לא מתייחס עו"ד כהן :

5 אליכן, ל. גנבה לכן אותו.

6 זה לא ל., זה אבא לא מתייחס אלינו, זה לא קשור אם זה ל. או ל.ס. :

7 צ. או ל.."

8 ומעדותה של התובעת 1 בפרוטוקול הדיון מיום 18/5/2016, בעמ' 41-43 :

9 תודה, תודה. עכשיו, תגידי לי, אני מבין ש... אני אנסח את זה עו"ד כהן :

10 בעדינות, שסבתך המנוחה היא לא אהבה את ל., נכון?

11 נכון. ח.א. :

12 והיא יושבה וסיפרה לך ודיברה איתך פעמים רבות, כמה היא עו"ד כהן :

13 לא אוהבת אותה וכמה היא לא מוכנה להכניס אותה אליה

14 הביתה.

15 לא פעמים רבות. ח.א. :

16 אלא? עו"ד כהן :

17 פעם-פעמיים זה הספיק לשתינו. ח.א. :

18 היא פעם פעמיים אמרה לך שהיא לא רוצה שהיא תיכנס עו"ד כהן :

19 הביתה, ושהיא לא אוהבת אותה, רק פעם פעמיים?

20 כן, לא ישבנו ודיברנו על ל. כל היום, עם כל הכובד. ח.א. :

21 הבנתי. אז מה היא בדיוק אמרה לך? זה חשוב לי. מה היא עו"ד כהן :

22 בדיוק אמרה לך?

23 של. מתקשרת אליה ומתחילה לדבר עלי בצורה (לא נשמע) ח.א. :

24 ומנסה להסית אותה נגדנו וזה לא (לא נשמע) ושהיא ניתקה לה

25 את הטלפון בפרצוף ואמרה "שלא תעז להתקשר אלי שוב".

26 זה היה פעם אחת? עו"ד כהן :

27 כן, פעם אחת. ח.א. :

28 ופעם שנייה? עו"ד כהן :

29 להגייד לך עוד? אני לא זוכרת. ח.א. :

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 תראי, את אומרת, את אומרת בתצהיר שלך, עזבי מה את עו"ד כהן:
2 אומרת בתצהיר, תספרי לי, את אומרת שבסך הכול פעמיים ח. א.:
3 ישבה סבתא והתאוננה על ל. ושהיא לא אוהבת אותה, זה מה עו"ד כהן:
4 שאני שואל. ח. א.:
5 אמרתי פעם פעמיים, ציינתי פעם אחת את הטלפון. עו"ד כהן:
6 אוקיי. ויותר מזה את לא יודעת כלום. ח. א.:
7 אני יודעת שהיא לא אהבה אותה הרבה מאוד שנים, לא רק עו"ד כהן:
8 לאחרונה. ח. א.:
9 הרבה מאוד שנים? ח. א.:
10 היא הכירה אותה הרבה מאוד שנים, מהיום שהיא ראתה עו"ד כהן:
11 אותה, היא לא אהבה אותה. ללא קשר לזוגיות עם אבא שלי או ח. א.:
12 לא. עו"ד כהן:
13 תגידי רגע, ואת כעסת על ל. ח. א.:
14 אני כעסתי בעיקר על אבא שלי. עו"ד כהן:
15 אני שאלתי על ל.. ח. א.:
16 גם על ל.. עו"ד כהן:
17 על ל. את כעסת? ח. א.:
18 גם על ל.. עו"ד כהן:
19 כעסת על ל.? ח. א.:
20 כן. עו"ד כהן:
21 למה כעסת על ל.? ח. א.:
22 כי אני לא מבינה איך בן אדם יכול להתנהג ככה, היא אימא ח. א.:
23 לילדים, היא יודעת. עו"ד כהן:
24 כן, כן? ח. א.:
25 ולבוא בין... עו"ד כהן:
26 להתנהג איך? ח. א.:
27 אבא והבנות שלו זה מעשה שלא ייעשה. עו"ד כהן:
28 איך, איך? מה זאת אומרת? מה הבעיה, אני לא מבין? ח. א.:
29 אתה לא מבין מה הבעיה? עו"ד כהן:
30 לא, אני לא יודע כבוד, אני רוצה להבין למה כעסת על אביך. ח. א.:
31 מאבא שהיה אבא לכל דבר ועניין, בהדרגה, אמנם זה קצת ח. א.:
32 קיצוני, לא היה לי אבא. בשלב מסוים הפסיק להיות אבא שלי.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 אוקיי, מתי זה היה השלב הזה? עו"ד כהן:
2 מהרגע שהוא עבר לגור איתה. ח. א. :
3 כשהוא עבר לגור עם ל., שנה לפני הפטירה? עו"ד כהן:
4 שנה, שנתיים, שנה וחצי, לא יודעת להגיד. ח. א. :
5 הבנתי. זאת אומרת, את בכעס כלפי אביך. עו"ד כהן:
6 נכון. ח. א. :
7 מאוד. עו"ד כהן:
8 בעיקר פגועה ממנו. ח. א. :
9 את בכעס ואת פגועה. עכשיו, כשסבתך באה ואומרת לך: אני עו"ד כהן:
10 כועסת על בני. היא אמרה לך את זה? היא לא אמרה לך "אני
11 כועסת על ג'."?
12 לא. ח. א. :
13 תודה. היא אמרה לך שהיא לא אוהבת את ל.? עו"ד כהן:
14 כן. ח. א. :
15 פעמיים. עו"ד כהן:
16 לפחות. ח. א. :
17 מה את אומרת לה? מה ענית לה? עו"ד כהן:
18 שאני מבינה אותה. ח. א. :
19 הזדהית איתה? עו"ד כהן:
20 כן. ח. א. :
21 וישבתן וביחד את הבעת את כעסך? עו"ד כהן:
22 לא. ח. א. :
23 לא הבעת את כעסך? עו"ד כהן:
24 זה מספיק ששתינו חושבות אותו דבר, לא צריך להמשיך לדבר ח. א. :
25 על הנושא.
26 ח., האם את ישבת עם סבתך? ואני אומר לך, עשרות פעמים, עו"ד כהן:
27 והתאוננתם כמה ג'. לא בסדר? כן או לא?
28 לא. ח. א. :

- 29 דברים או קיטורים של התובעות בפני המנוחה לגיטימיים אך אין בהם תחבולה ותרמית או 105
30 קשר לעריכת הצוואה, ובוודאי שלא הוכח לי כי אותם דיבורים הם אלו ששכנעו את
31 המנוחה וכי מצבה היה כזה שלא יכולה היתה היא להתנגד להם.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

106. מעדותה של הנתבעת 2 דווקא התרשמתי כי למרות שלא אהדה את מערכת יחסיו של הנתבע 1, אך קיבלה אותה, ואף ניסתה לגשר על רצונה ודעתה של המנוחה באשר למערכת יחסים זו. התרשמתי כי חשה מחוייבות גדולה ורבה לנתבע 1 בשל "מה שעשה למען ילדיה".
107. עוד אוסיף, כפי שכבר נאמר ויאמר שלא מצאתי כי לנתבעת 2 יהיה מניע ל"הרעיל" את המנוחה בשינוי צוואתה, שהרי היא ממילא אינה מורידה ואינה מעלה את חלקה הוא בצוואה.
108. בכל הכבוד הראוי, לא התרשמתי כי מטיבם של קשרים אלו "נולדה וצמחה" הצוואה החדשה, היא הצוואה נשוא התובענה. אך בהחלט הצלחתי להבין את טיב השתלשלות האירועים, אשר בחלקה כואבת, היא זו שהביאה לתוצאה הסופית, קרי נישולו של הנתבע 1 מצוואת המנוחה.
109. מבחינת טענות הצדדים והעדויות שנשמעו, עולה כי הנתבע 1 לא הוכיח התקיימותן של תרמית ותחבולה וטענותיו גם לגבי עילה זו – דינן להידחות.
- 13 **מעורבות ונטילת חלק של התובעות ו/או הנתבעת 2 בעריכת הצוואה**
- 14
110. סעיף 35 לחוק הירושה תשכ"ה 1965 (להלן "החוק"), קובע כדלקמן:
- 17 "הוראות צוואה, פרט לצוואה בעל פה המזכה את מי שערך אותה או היה עד
18 לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, הוראות צוואה המזכה בן זוגו של
19 אחד מאלה – בטלה".
- 20
111. הוראות הסעיף מכוונות לשלוש חלופות שבהתקיים אחת מהן, ניתן יהיה לקבוע כי קיימת מעורבות בצוואה:
- 21 מי שערך אותה, מי שהיה עד לעשייתה ומי שלקח באופן אחר חלק בעריכתה.
- 22
112. בפסיקתו של ביהמ"ש בעניין אנו מוצאים שתי גישות - האחת מצמצמת והאחרת מרחיבה - באשר לאופי הפעילות אשר תוגדר כנטילת חלק בעריכת צוואה. יצוין, כי הביטוי "לקח חלק באופן אחר בעריכתה" של הצוואה הינו ביטוי גמיש ומתמלא תוכן על פי נסיבות המקרה והמבחן – אם פלוני לקח חלק בעריכת הצוואה אם לאו – הוא, בסופו של דבר, מבחן השכל הישר. השאלה האם הזוכה נטל חלק בעריכת הצוואה, תיבחן לפי מידת המעורבות

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 וחומריתה. ככל שהמעורבות והפעילות של הנהנה כבדה יותר, גסה יותר, עמוקה יותר – כך
2 יטה בית המשפט לראות בה מעורבות הפוסלת את הצוואה. לא כך הדבר אם מעורבותו של
3 הנהנה הינה יותר בגדר עזרה ותמיכה במצווה על מנת שזה יוכל להגשים רצונו בכתיבת
4 צוואה גם אם תוכנה משרת את הנהנה. הצטברותם של אירועים וזיקות שכל אחד מהם
5 כשלעצמו אין בו כדי להציב תווית של נטילת חלק בעריכת הצוואה, עשויה ליצור את אותה
6 מעורבות בעריכת הצוואה שיש בה כדי לפסלה (ראה: ע"א 5869/03 חרמון נ' גולוב, נט(3) 1
7 {פמ"מ – 24/10/2004}).
- 8
- 9 113. הפסיקה קבעה כי ביסוד ההוראה שבסעיף 35 לחוק הירושה, מדובר למעשה בחזקה חלוטה
10 בדבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת, שלפיה מי שנכנס בגדרה גורם לבטלות הוראות
11 הצוואה שנעשתה לטובתו. בע"א 6496/98 בוטו נ' בוטו, נד(1) 19 (פמ"מ – 4/1/2000) נקבע:
12
- 13 "החוק יוצר הנחה חלוטה כי מי שלוקח חלק בעריכת הצוואה השפיע שלא
14 כדין על המצווה. חזקה זו אין לסתור אף לא בהבאת ראיות המלמדות כי
15 שלבים אחרים בהליך היווצרותה של הצוואה היו נקיים מפגם. העובדה
16 שהנהנה על פי הצוואה לא ערך אותה והעובדה שלא היה עד לעשייתה,
17 עשויים להעיד על כך שהוראת הצוואה ניתנה בסופו של יום מרצון חופשי,
18 אולם אם 'לקח הוא חלק בעריכתה באופן אחר', אין תוקף להוראה המזכה
19 אותו- אפילו היתה זו הוראת אמת".
- 20
- 21 114. בע"א 851/79, 160/80 בנדל נ' בנדל, פ"ד לה(3) 101 (פמ"מ – 29/4/1981) נפסק:
22
- 23 " אם המצווה נפגש עם עורך-דין ומוסר לו הוראותיו, ניתן, לרוב, לגרוס, כי
24 הפעלתנות הקודמת של הנהנה אצל המצווה אין בה משום נטילת חלק בעריכת
25 הצוואה, שכן שיקול-דעתו העצמאי של עורך הדין והקשר הישיר, שנוצר בינו לבין
26 המצווה, יש בהם כדי לנתק את הקשר בין אירועי העבר לבין פעולתו של עורך הדין,
27 ויש בהם כדי ליצור התחלה חדשה בכל הנוגע לעריכת הצוואה. לא כן כאשר המצווה
28 לא נפגש כלל עם עורך הדין, והנהנה עצמו והוא בלבד מהווה את החוליה, המקשרת
29 בן המצווה לבין עורך הדין. בנסיבות אלה אין לומר תמיד, כי ניתן לראות בפעולתו
30 של עורך הדין משום התחלה חדשה, שיש בה כדי למחוק את רישומי פעלתנותו
31 הקודמת של הנהנה אצל המצווה. על-כן ניתן לגרוס כי במקרה הראשון פעולתו של
32 עורך הדין היא תחילתה של עריכת הצוואה, ואילו במקרה השני עשויה פעולתו של

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 עורך הדין להיות סיומו של תהליך, שראשיתו או המשכו בפעולתו של הנהנה כלפי
2 המצווה. אם פעילות זו יש בה משום נטילת חלק בעריכת הצוואה - כגון שהנהנה
3 הכתיב הצוואה למצווה - יש בכך כדי להביא לביטולה של הצוואה, חרף השתתפותו
4 המאוחרת של עורך הדין (ע"א 433/77 [12] הנזכר). גם בעניין זה אין לקבוע
5 מסמרות, והכול תלוי בנסיבות העניין. אכן, לעתים עשוי המעבר מהשפעה בלתי
6 הוגנת (שאינה מביאה לבטלות על-פי סעיף 35 לחוק הירושה) לנטילת חלק בעריכת
7 הצוואה (המביאה לבטלות על-פי סעיף 35 לחוק הירושה) להיות דק ועדין.
8
9 בהמשך התפתחה בפסיקה גישה המפרשת את העילה באופן רחב יותר, ומאפשרת לבית
10 המשפט להכליל מקרים רבים יותר על פי נסיבותיו של כל מקרה ומקרה, במבחן השכל
11 הישר.
12 116. בבע"מ 7049/15 פלוני נ' פלוני (פמ"מ – 17/12/2015) אשר ניתן לאחרונה מפי כב' השופט
13 רובינשטיין נפסק, בכל הנוגע לעילת המעורבות:
14 **"...הבסיס לטענה זו מצוי בסעיף 35 לחוק הירושה, הקובע "הוראת**
15 **צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה או היה עד**
16 **לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת צוואה המזכה**
17 **בן-זוגו של אחד מאלה – בטלה". יודגש, כי החוק קובע סנקציה**
18 **קשה – ביטול הצוואה – בגין מעורבות בעריכת הצוואה על-ידי**
19 **הזוכים לפיה; זאת בבחינת "הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו" (בבלי,**
20 **חולין מ"ד, ע"ב). כדברי הנשיא זוסמן בע"א 707/76 צארום נ' גורן,**
21 **פ"ד לב(3) 548, 552 (1978) "מטרת סעיף 35 היא להרחיק חשד של**
22 **רמיה או השפעה לא הוגנת על המצווה מצד אלה המשתתפים**
23 **בעריכת הצוואה". בית המשפט לענייני משפחה קבע כקביעה**
24 **עובדתית – אשר גם בה אין מקום להתערב – כי חלקו של המשיב 1**
25 **בעריכת הצוואה הסתכם בהסעת אמו למשרד עורכי-הדין ושהיה**
26 **בחדר סמוך בעת החתימה. אכן, יתכנו נסיבות שבהן יהא בכך כדי**
27 **להטיל ספק בכשרות הצוואה והדבר תלוי נסיבות. במקרה דנא לא**
28 **ראינו סיבה, על פי קביעתו העובדתית של בית המשפט, להידרש**
29 **לזאת, שכן בית המשפט קמא קיבל את עדותו של עו"ד דמארי לגבי**
30 **נסיבות החתימה על הצוואה. מעשי המשיב 1 לא הקימו עובדתית,**

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

1 על פי קביעתו של בית המשפט לענייני משפחה, את החשש, העומד
2 ביסוד סעיף 35 לחוק, להתערבות פסולה מצד הזוכה בירושה. יצוין,
3 כי יש לדקדק ביישום סעיף 35 בגדרי השכל הישר ונסיון החיים
4 (ע"א 5869/09 חרמון נ' גולוב, פ"ד נט(3) 1, 9, פסקה 17 (2004));
5 אומר המלומד שילה "כתוצאה מחומרתו של סעיף 35, וכדי להקטין
6 את נזקיו האפשריים, לא היה מנוס מלתת לסעיף פירוש מצמצם ככל
7 האפשר. לפנינו דוגמא מובהקת למגמה המוצהרת של בית המשפט
8 לאור התוצאות הקשות של הסעיף" (שמואל שילה פירוש לחוק
9 הירושה, תשכ"ה-1965, 308 (1995); ראו גם בע"מ 6349/08 פלוני נ'
10 פלוני, [פורסם בבנו] פסקה ז' (2009)). כך גם בענייננו, כאשר בית
11 המשפט קמא התרשם עובדתית מן הנעשה ולא סבר כי היתה
12 השפעה בלתי הוגנת. הסעיף כמובן אינו "מלה מתה" ויופעל במקרים
13 המתאימים על פי נסיבותיהם, תוך בדיקה פרטנית". (ההדגשות אינן
14 במקור).

15
16 117. בעניין שבפני, מצאתי לבחון את שאלת מעורבות התובעות ו/או הנתבעת 2 בעריכת הצוואה,
17 הן במסגרת מבחן המשנה לבחינת קיומה של השפעה בלתי הוגנת (כפי שכבר פירטתי) והן
18 כעילה העומדת בפני עצמה.

19
20 118. למד אני כי פעלתנותן הקודמות של התובעות ו/או הנתבעת 2 אצל המצווה, אין בה משום
21 חלק בעריכתה של הצוואה שכן שיקול דעתה העצמאי של המנוחה, יש בו כדי לנתק את
22 הקשר בין טיב יחסיה עם התובעות ו/או הנתבעת 2 לבין חוסר שביעות רצונה מטיב הקשר
23 בין הנתבע 1 לרעייתו או מיחסה לרעייתו ויש באלו כדי ליצור התחלה חדשה בכל הנוגע
24 לעריכת הצוואה.

25 119. טען הנתבע 1 והוסיף בכתב סיכומיו כי הנתבעת 2 נטלה חלק בעריכת הצוואה בכך שהסיעה
26 את המנוחה למשרד עורך הצוואה, משרד חבריה (לדבריו) והביאה אותה למשרדו – בכך יש
27 כדי ללמד על מעורבותה של הנתבעת 2 בהכנת הצוואה.

28 120. בע"א 2098/97 בוסקילה לא ראה בית המשפט בעובדות שהזוכה ליווה את המנוחה למשרד
29 עורך הדין, ציין בפניו כי מעוניינת להעביר את אליו את כל רכושה, וזאת כאשר המנוחה
30 עצמה מתקשה לבטא בפני עורך הדין את רצונה ובכך שהזוכה אף נכח עת הגיעו העדים
31 לחתום על הצוואה, משום מעורבות פעילה כדי "נטילת חלק". בית המשפט הדגיש כי

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 העובדה שעורך הדין שוחח עם המנוחה ביחידות וניסה להבין ממנה מה רצונה והזוכה יצא
2 מן החדר בעת שנחתמה הצוואה בפני שני העדים, מלמדת כי בשלבים המכריעים של עשיית
3 הצוואה לא היה הנהנה מעורב. דומה המצב גם בעניין שבפניי.
4
- 5 121. לא מצאתי כי עצם פעולת הסעת המנוחה לעורך הדין שערך את הצוואה, כדי פעולה
6 המהווה ולו אפילו קצה חוט לעניין מעורבות כל שהיא כדי "נטילת חלק". שהרי כפי שכבר
7 ציינתי, הרי שהמנוחה יכולה היתה למצוא "תחליף" אחר להגעתה למשרד עורכי הדין. לא
8 מדובר היה בקשישה המתקשה ללכת או במגבלה אחרת.
9
- 10 122. לא מצאתי ממש בטענת הנתבע 1 כי מדובר במשרד עורכי דין בו לתובעת 2 "חברים"
11 כהגדרתו, שהרי מדובר בבן משפחתה של המנוחה שהוא שערך גם את צוואתה הראשונה,
12 כמו גם את זו של בעלה המנוח. מעדותו למד אני כי המנוחה אף שוחחה עימו בטלפון על
13 שינוי צוואתה עוד קודם, ולדבריו, למרות שניסה לשכנעה אחרת, עמדה היא על דעתה
14 באשר לשינוי הצוואה.
15
- 16 123. העידה בפני הנתבעת 2 כשנשאלה על מעורבותה בצוואת המנוחה כי אין לה עניין בהכרעה,
17 ואין עורר שגם אם היה מוכח כי היתה מעורבת בעריכת הצוואה החדשה, הרי
18 שלתוצאה הסופית אין הדבר משנה. כך או כך, תירש היא את חלקה באותו אופן.
19
- 20 124. עוד הוסיפה הנתבעת 2 כי אף שמחה היא לגלות כי לנתבע 1 חלק בעיזבון המנוחה מכוח
21 צוואת בעלה של המנוח במנגנון של "יורש אחר יורש". וכך העידה בפרוטוקול הדיון מיום
22 1/12/2015, בעמ' 151 :
23
- 24 **"ר. ב. :** ב- 2013 ואימא ביקשה ממני : קחי אותי עכשיו הביתה חזרה.
25 אני התחננתי אל אימא וזה היה כבר אחרי, שהיא תבוא
26 לחתונה, התחננתי. היא לא רצתה לבוא לחתונה. אימא אמרה
27 לי : אני הולכת לעשות משהו שאני יודעת שהוא יהיה קשה
28 מאוד, והיא אמרה לי מה, ואמרתי לה : אימא, זה מעשה קשה
29 מאוד, תחשבי על זה, אל תעשי את זה עדיין. עכשיו, אל תעשי
30 את זה, זה דבר שיפגע בנו ויפגע בכל המשפחה. אגב, אני מודה,
31 לא הייתי ערה להשלכות של הצוואה של אבא ואני שמחה
32 שככה. אני שמחה שיש לאחי בזכות אבא שמאוד אהב אותו

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

- 1 רבע מהרכוש. אבל ההחלטה של אימא היא החלטה בלבדית
2 שלה, אין מישהו, אין מישהו, לא אבא שלי, בטח לא אבא שלי.
3 אבא שלי היה שפוט שלה, כולם היו שפוטים שלה. היא קיבלה
4 החלטות בצורה החלטית לגמרי, באופן שלא יכולת להזיז אותה
5 מדברים שגם נגעו אלי, היו לה הרבה כעסים איתי. ההתנהגות
6 שלה הייתה כזאת ש"אני מחליטה, (לא נשמע)". זה כואב, זה
7 כואב. אני כל כך מבינה את אח שלי שזה כואב לו."
8
9 125. נחה דעתי כי בתקופה שלפני עריכת צוואת המנוחה לא הוכחה כל מעורבות של התובעות
10 ו/או הנתבעת 2. מששוכנעתי כי המנוחה חתמה על הצוואה במשרדו של עורך הדין ס., עורך
11 הצוואה, למרות שהוסעה על-ידי הנתבעת 2 ובמעמד עריכת הצוואה לא נכחו התובעות ו/או
12 הנתבעת 2 וכי עורך הצוואה ווידא פעם נוספת את רצונה של המנוחה. בכל אלו יש
13 כדי להקים קשר ישיר ובלתי תלוי בין המנוחה לנתבעות ו/או לנתבעת 2.
- 14 126. בבוחני את מכלול הנסיבות, בין בהיבט הצר של סעיף 35 לחוק הירושה, ובודאי בהקשר של
15 נסיבות עריכת הצוואה המהווה את אחד המבחנים לקיומה של השפעה בלתי הוגנת, יש
16 חשיבות רבה לכלל הנסיבות שפורטו לעיל ולכן גם אם היתה מעורבות כלשהי ואודה שלא
17 מצאתי כזו, הרי שזו באה לידי ביטוי רק בידיעה ואין בה כדי להביא למסקנה בדבר השפעה
18 בלתי הוגנת של התובעות ו/או הנתבעת 2 בעריכת הצוואה, ובודאי אין בכך על מנת לפסול
19 את הצוואה.
- 20 127. לסיכום אומר, הלכה פסוקה היא כי אין די בחשש להשפעה בלתי הוגנת ו/או בחשד
21 למעורבות בצוואה. יש צורך להניח תשתית ראייתית מוצקה לקיומה של השפעה ו/או
22 מעורבות שכזו. לא מצאתי כי התובעות ו/או הנתבעת 2 היו מעורבות בעריכת הצוואה, לא
23 הוכח כי פעולותיהן או טיב יחסן עם המנוחה מגיעים לכדי מעורבות פסולה בעריכת הצוואה
24 כמשמעות מונח זה בסעיף 35 לחוק הירושה. בנסיבות דנן, העובדה שהמנוחה היתה כשירה
25 מבחינה קוגניטיבית ונפשית לערוך צוואה ומשלא הובאה ולו ראשית ראיה לסתור טענה זו
26 מהווה שיקול מרכזי בהחלטתי ל"הכשיר" את צוואת המנוחה.
- 27 128. טוען הנתבע 1 כי יש לבטל את צו קיום הצוואה מן הטעם שהוגש / הושג במירמה, בחוסר
28 סמכות ותוך הסתרת עובדות מהותיות מרשם הירושה, קרי צוואתה הקודמת של המנוחה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

129. מצאתי כי בהתנהגות התובעות ו/או הנתבעת 2 באשר לעניין הסתרת צוואתה הקודמת של המנוחה, יש בגדר טעם לפגם ולא אתעלם מכך.
130. אומר כי התנהלותן זו של התובעות ואף של הנתבעת 2, בהגשתן את הבקשה לצו קיום הצוואה, לא עומדת לזכותן. הסברן לכך שלא ידעו וכי פעלו בעצת עורך דינן, ועמדת הנתבעת 2 כי כלל לא היתה מעורבת בהגשת הבקשה לרשם הירושה, כל אלו מהווים בבחינת התנהגות של חוסר תום-לב.
131. לנוכח העובדה כי התוצאה לא היתה משתנה אלמלא הציגו התובעות את צוואתה הקודמת של המנוחה, שהרי בסופו של יום הגיעה הבקשה לדיון, לא מצאתי כי באלו יש כדי שלנות התוצאת פסק דיני ולפסול את צוואת המנוחה.
132. יחד עם זאת, מצאתי לחייבן בהוצאות לטובת אוצר המדינה בסך 5,000 ₪ לכל אחת וביחד 10,000 ₪, שישולמו בתוך 30 ימים מהיום, שאם לא כן, ישא התשלום הפרשי הצמדה וריבית כדין עד לתשלום המלא בפועל.

13 ריבוי טענות משפטיות

133. יצויין כי בעל דין המעלה טענות באותה רמה של התמקדות גורם למצב שבו "מרוב עצים לא רואים את היער". התנהלות זו החלישה מאוד את גרסת הנתבע 1 ושכנעני כי גם הוא עצמו אינו משוכנע בעוצמת טענותיו, כי אחרת לא היה נדרש להרחיב באופן זה את היריעה.
134. ברע"א 5919/14 חזר בית המשפט העליון על ההלכה כי יש לשאוף לפסיקת הוצאות ריאליות בהליכים משפטיים:

21 "לצד כל האמור יש להזכיר את הכלל הנקוט בשיטת משפטנו לפיו "בהעדר
22 נסיבות מיוחדות, אין צידוק לכך שבעל דין שזכה במשפט ייצא בחסרון כיס וישא
23 בעצמו אפילו מקצת ההוצאות שנאלץ להוציאן" (ע"א 9466/05 שוויקי נ' מדינת
24 ישראל, פ"ד סב(3) 806, פסקה 31 והאסמכתאות שם (2008); עניין ביאליק,
25 בפסקה 3; עניין עירית חיפה, בפסקה 57). כמו כן, יש לקחת בחשבון את מטרתה
26 הנוספת של פסיקת הוצאות משפט ריאליות (בכפוף להיותן סבירות, הכרחיות
27 ומידתיות, עניין מחצבות כנרת, בעמוד 615) –הכוונת התנהגות של בעלי הדין:
28 "על בעל הדין לדעת מראש, כי היה ולא יצליח בהליך, בין אם הוא תובע (או

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

1 מבקש) ובין אם הוא נתבע (או משיב), יהא עליו לשאת בשכר הטרחה שהצד
2 שכנגד נשא בו (בין בפועל ובין לפי הערכה) וכן בהוצאות שהלה הוציא. ידיעה זו,
3 כאשר היא קיימת מראש, בעת קבלת ההחלטה להגיש תובענה והאם וכיצד
4 להתגונן, אמורה להשפיע על תוכנה של ההחלטה, וטוב שכך" (רע"א 9102/11 אור
5 לאור בע"מ נ' קרויזר, [פורסם בנבו] פסקה 4 (23.12.2011); גורן, בעמוד 727). אכן
6 תוצאות ההליך ביחס למבקשים אינן קלות, ואולם היה עליהם לדעת, ולשקול את
7 האפשרות במסגרת החלטתם על הגשת התביעה, כי במידה ויפסידו בהליך
8 המשפטי יאלצו לשאת בהוצאות ניכרות בהן תישא המשיבה כדי לעמוד על
9 זכויותיה". (ההדגשות שלי).

10
11 135. ההליכים דגן הינם דוגמה מובהקת, מדוע יש צורך ואף הכרח לחייב בהוצאות ריאליות.
12 הנתבע 1 האריך ההליכים בין הצדדים שלא לצורך, בתיקים ניתנו למעלה מ-140 החלטות,
13 התקיימו 5 דיוני הוכחות, הוגשו סיכומים בכתב כולל סיכומי תשובה והצדדים הוציאו
14 הוצאות רבות לצורך שמיעת ההליכים ואין חולק כי יכולים היו להסתיים לפני זמן רב.

לסיכום אומר:

15
16
17
18 136. העובדה כי המנוחה הורישה בצוואתה 50% מעיזבונה לתובעות, תחת זאת שציננה
19 בסוגריים ליד שמה של כל אחת "ביתו של ג'. ס.", נהיר כי כוונתה היתה שלא להפלות בין
20 ילדיה אלא מתוך רצון שלא להעביר את ההנאה מעיזבונה לרעייתו החדשה של בנה הוא
21 הנתבע 1, בחרה בדרך של העברת רכושו לידי שתי בנותיו. העובדה שעשתה זאת מעידה
22 דווקא על החופש שלה לצוות ויכולה העצמאית להכריע ולקבוע באופן חופשי את רצונה
23 בצוואתה.

24
25 137. ועוד - חזקה על המנוחה, אשר, כאמור, הייתה צלולה בדעתה ולא נתונה תחת לחצים או
26 איומים מצד התובעת, כי שקלה בדעתה היטב קודם ששינתה מצוואתה הראשונה, שהרי זו
27 דרכו של אדם - מחשב הוא מחשבות בינו לבינו ושוקל דברים בפלס עד אשר גומלת בליבו
28 ההחלטה לנסח אימרתו האחרונה על מסמך הצוואה, וכפי שהטיב לספר זאת כבי' השופט
29 חשין בספרו הנזכר -

30
31 **"...משישב לכתוב את צוואתו, מיד הוא משלים עם העולם ועם עצמו. הוא**

32 **עורך מעין חשבון הנפש בינו ובין עצמו, ובינו לבין קונו, והצוואה היא**

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

1 המאזן הסופי, הסיכום הכללי, של מעשי חייו, בחומר וברוח...משום כך
2 אף אינו חושש לכתוב ככל אשר עם לבנו. אהבתו לבני אדם, רגשי ידידותו,
3 שמחתו כעסו, זעפו ושינאתו- כל אלה ניתן להם ביטוי קולע וחודר
4 בצוואתו... " (דמויות מבית המשפט, עמ' 145-144)

סוף דבר

8 138. בנסיבות אלו, מכל הנימוקים שפורטו בהרחבה, אני מורה כדלקמן:

10 א. ההתנגדות שהוגשה לצוואת המנוחה מיום 26/8/2014 – נדחית.

12 ב. ניתן בזאת צו לקיום צוואת המנוחה מיום 17/3/2014.

15 ג. ב"כ התובעות ו/או ב"כ הנתבעת 2 רשאים להגיש פסיקתא לחתימתי על-פי תקנה 5
16 לתקנות הירושה, לקיום צוואת המנוחה.

17 ד.

18 139. לנוכח התוצאה אליה הגעתי, ובשקלול התנהלות הנתבע 1 בהליך (וראה בג"צ 891/05),
19 מצאתי לחייב את הנתבע 1 בהוצאות שישולמו לתובעות ולנתבעת 2 סך של 50,000 ₪ לכל
20 אחת ובסה"כ 150,000 ש"ח וזאת בתוך 30 ימים מהיום, שאם לא כן, ישא התשלום הפרשי
21 הצמדה וריבית כדין עד לתשלום המלא בפועל.

23 140. התובעות יישאו בהוצאות לטובת אוצר המדינה כפי שהוריתי לעיל.

25 141. ניתן לפרסם פסק-דין זה ללא פרט מזהה כלשהו אודות הצדדים.

27 140. המזכירות תסגור את התיקים.

31 ניתן היום, ו טבת תשע"ז, 04 ינואר 2017, בהעדר הצדדים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 35369-12-14 א. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
ת"ע 35377-12-14 ס. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב

1
2
3

חתימה